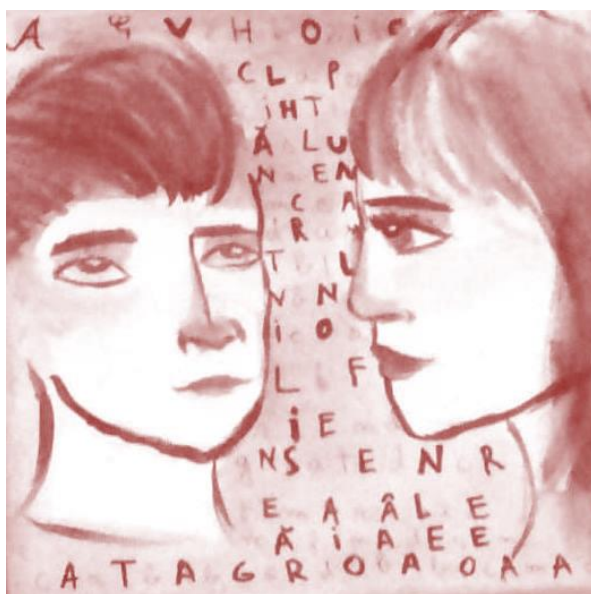

CAMELIA CIRCA-CHIRILĂ
OCTAVIA POTOCEAN

ALEXANDRA NICULA
CRISTINA PUȘCAȘ

LECTURA POEZIEI. ABORDĂRI INTERDISCIPLINARE ÎN ȘCOALA ONLINE. AUXILIAR DIDACTIC

EDITURA ȘCOALA VREMII
ARAD, 2020
ISBN 978-606-9067-24-6

**Auxiliarul didactic este avizat de către Inspectoratul Școlar Județean Arad
și apărut sub egida Casei Corpului Didactic ALEXANDRU GAVRA Arad**

**Referent științific: prof. dr. Laura Orban, inspector de Limba și Literatura
Română**

Imagine copertă: Anyia Circa - Chirilă

Prolegomene

prof. dr. Laura ORBAN

Povestea despre educația online care se desfășoară la Colegiul Național „Moise Nicoară” din Arad are la bază modul în care a evoluat percepția elevilor și profesorilor privind învățarea eficientă, în contextul secolului XXI. Aceasta este povestea noastră, a tuturor celor implicați în procesul învățării... Deși provocările educației contemporane sunt numeroase, trei dintre acestea se remarcă prin relevanța lor. În primul rând, școlile nu pot considera educarea tinerilor ca un fapt imuabil, în care elevul este un material brut și uniform, supus unui amplu proces de schimbare, ce are drept rezultat un produs constant egal. Copiii sunt unici, ei provin din toate categoriile sociale, având o paletă variată de abilități sociale, emoționale și cognitive. Cu toate acestea, școlile sunt delegate să predea raportându-se la aceleași standarde, deoarece succesul se măsoară prin teste standardizate. În al doilea rând, profesorii nu sunt niște roțițe interșanjabile dintr-un utilaj, veșnic angrenate în repetarea unor comportamente. Asemeni discipolilor, profesorii sunt indivizi unici, iar natura, calitatea și unicitatea relației profesor-elev sunt cele care oferă posibilități variate de învățare. În al treilea rând, trebuie să ne raportăm la finalitatea procesului de educație, o educație ce trebuie să-i pregătească pe tineri pentru viitor. Lumea este într-un etern proces de schimbare, astfel încât este greu de știut care sunt cunoștințele și abilitățile de care vor avea nevoie copiii de astăzi peste zece ani de acum încolo. În aceste condiții, profesorilor le revine sarcina de a se implica, de a empatiza și de a preda elevilor într-o lume conectată la realitate. Elevii nu sunt niște conglomerate brute, ci ființe vii, care au personalități și mod de percepție variat al vieții, având povești de viață diferite.

Tocmai de aceea se resimte tot mai acut nevoia de a avea la clasă profesori creativi, care să posede un set complex de abilități menite să evidențieze unicitatea individuală. Dacă dorim să progresăm, va trebui să acceptăm că un model educațional unic, care să se potrivească tuturor actorilor implicați în actul educațional, este condamnat să eșueze, este menit să îngrădească legătura indiscutabilă dintre disciplinele de studiu, menite să formeze profilul absolventului. Va fi oare de ajutor pentru copiii viitorului lectura marilor opere literare, studiul artelor plastice sau cunoașterea tainelor matematicii? Ar trebui să încurajăm mintea deschisă și gândirea liberă sau să canalizăm energia tinerilor către acumularea masivă de date și folosirea motoarelor de căutare? Ar trebui ca în prim-planul educației să se situeze responsabilitatea socială, empatia, pe măsură ce multiculturalismul devine tot mai pregnant în realitatea cotidiană? În explorarea lumilor interioare, elevii descoperă că pot folosi eficient limbaje diferite. De fapt, prin autorefecție, cei mai mulți devin conștienți de perspectivele variate asupra lumii, care duc la o întreagă paletă de stări emoționale și tipuri de discurs.

Lucrarea „Lectura poeziei. Abordări interdisciplinare în școala online. Auxiliar didactic” de Camelia Circa-Chirilă, Alexandra Nicula, Octavia Potocean și Cristina Pușcaș are marele merit de a permite elevilor și profesorilor – deopotrivă – să relaționeze, să facă schimb de experiență și să se concentreze asupra proiectelor comune, aprofundându-se

legăturile stabilite într-o clasă convențională. Lumea, în complexitatea ei, constituie cea mai bună sursă pentru un material didactic de calitate. Succesul utilizării creative a instinctelor umane într-o abordare didactică modernă nu lasă loc de îndoială privind relevanța temelor propuse de autoare, pentru întreaga experiență umană a tinerilor aflați în plin proces de formare. Mesajul subliminal al autoarelor constă în faptul că profesorii trebuie percepuți ca o zonă de refugiu sigură, capabili să creeze un mediu care să susțină dezvoltarea personală, pentru fiecare elev.

Deși este dificil să anticipăm exact cunoștințele și abilitățile de care vor avea nevoie elevii noștri pentru a reuși mai târziu în viață, ei toți trebuie să devină eroii propriei lor povești, să înțeleagă că trebuie să-și înfrunte temerile, să-și croiască drumul în viață bazându-se pe tot ceea ce au acumulat în anii de școală, pentru a avea o viață împlinită și plină de succes. Ca parte fundamentală a acestei călătorii, copilul are nevoie de un profesor dedicat – asemeni autoarelor auxiliarului –, un mentor ce își asumă conștient rolul inițiatorului, un adevărat mistagog, ce împărtășește cu generozitate propriile preocupări și experiențe acumulate în cariere profesionale de excepție.

De la gând la faptă. Pașii proiectului

prof. Camelia Circa – Chirilă,
coordonator proiect

Acest auxiliar valorifică munca în mediul online prin eforturile conjugate interdisciplinar în ceea ce privește predarea unor lecții la unitatea *Lectura poeziei*, mai exact propune o incursiune în lectura textului ce se încadrează în lirica romantică, simbolistă și modernistă. Nostalgică, mă gândeam într-o zi că, dacă aș fi fost în această perioadă în sala de clasă, aș fi conceput lecții interdisciplinare la tema „Lectura poeziei”. Mai avusesem asemenea experiențe cu generațiile anterioare tot la clasa a X-a și îmi amintesc bucuria descoperirii acestor legături între arte (literatură, pictură, muzică, dar și matematică) prin temele și abordările propuse atunci. Mi-am dat seama că ar fi o provocare nemaipomenită să încerc să predau această temă în mediul online alături de colegile mele de artă plastică Alexandra Nicula, de cea de artă muzicală, Cristina Pușcaș și de cea de matematică, Octavia Potocean. Am conceput materiale și activități care să vizeze înțelegerea unor concepte operaționale pluri-, inter-, transdisciplinare: curent cultural, specie, temă, motiv, procedee de construcție și identificarea lor în cadrul textului literar sau în imaginile și liniile melodice propuse. Esențiale în acest sens ne par cele două aspecte în structura fiecărei fișe de lucru propuse: suportul teoretic, ce oferă orientări teoretice minimale și setul de exerciții pluri-, inter-, transdisciplinare, ce facilitează, datorită acestor maniere de abordare, conceptele propuse spre studiu. Așadar, voi prezenta maniera în care acest proiect s-a desfășurat, însoțind prezentarea de fișe teoretice și de câteva fișe de lucru.

O precizare importantă e aceea că am muncit cu elevii noștri atât în cadrul webinarilor, cât și pe platforma de e-learning a școlii, cnmn.reteauaedu.ro.

Tema 1. LECTURA POEZIEI ROMANTICE, SIMBOLISTE ȘI MODERNISTE

Pentru prima temă, cea a abordării interdisciplinare a poeziei romantice și simboliste (cu referire și la cea modernistă), ne-am pregătit câteva săptămâni. Într-un final, a venit și momentul așteptat. Am lansat elevilor invitația pe mail la webinar, ne-am logat pe google.meet și... lecția a început. Le-am vorbit pe rând toate trei despre tendința prezentă în secolul XIX. Pentru început, am încercat să le justificăm necesitatea abordării interdisciplinare a temei. Le-am adus argumente inclusiv de ordin istoric. Căci le-am vorbit despre o epocă în care aceeași intimitate spirituală îi apropie pe artiști și pe scriitori, în care se stabilește o legătură foarte strânsă între ramurile artei și filosofie, ceea ce permite romantismului să devină expresia universului inconștientului. Vorbim de timpuri în care, așa cum mărturisea Theophile Gautier, „pictura și poezia fraternizau. Artiștii îi citeau pe poeți și poeții îi vizitau pe artiști. Îi puteai vedea pe Shakespeare, Dante, Goethe, Lordul Byron și Walter Scott în atelier la fel ca în cabinetul lor de studiu...”¹

Dacă până acum arta servea cu precădere religia și istoria, în această perioadă artistul își descoperă sufletul, astfel că va apărea previzibilă opoziție între intuiție, respectiv sensibilitate și raționament: „rațiunii reci îi răspunde puterea sensibilității, a pasiunii și a imaginației. (...) O mutație generală a gustului și a gândirii se manifestă în toate domeniile – literatură, teatru și muzică -, înainte de a se afirma în artele plastice, unde artiștii dau frâu liber imaginației. Această exaltare a individualismului se extinde în toată Europa: Germania,

¹ Theophile Gautier, *Note romantice*, în Louis Arnaud, Charlotte Arnaud, *Langages et textes vivants*, Editions Magnard, Paris, p. 143

Anglia și Franța joacă un rol important. Ea va conduce artistul la izolare și la atitudini anormale, ceea ce va avea ca rezultat mitul artistului damnat.”²

Muzică. Muzica, artă romantică prin excelență, face să vibreze inima: simfonia lui Berlioz trădează o viață interioară plină de tumult, bătaie de inimă, febră, fugă. Nocturnele lui Chopin vor aminti de superbe nocturne ale lui Novalis sau Nerval sau de pânzele lui Delacroix.

Pictură. Fie că ilustrează nocturne, fie revolte, fie mări și furtuni, în tablourile lui Delacroix, Gericault sau Turner liniile și culorile, cu trecerile gradate de la lumină la clar-obscur, surprind un dinamism puternic.

Literatură. Sensibilitatea și imaginația scriitorilor vor ilustra deviza romantismului: în lupta dintre rațiune și simțire domină afectul. Principiile estetice de bază sunt prezente în toate ramurile artei: interesul pentru folclor, mitologie, istorie, evadarea în fantezie, trecut, vis, eroi excepționali puși în situații excepționale, spargerea normelor. Dacă ar fi să abordăm literatura romantică în funcție de temperament, am observa trecerile de la efuziunile sentimentale, melancolice, pline de reverie, de experimentare a singurătății, a emoției (Lamartine, Alecsandri, Eminescu, Novalis, Leopardi sau E. A. Poe) la hohote sau exteriorizări colerice, revoltă, ambiție (A. De Musset, Lermontov, Byron, Shelley), la witz-ul flegmatic, gustul pentru poză (Pușkin, Heine) sau la cultul energiei sangvinice, al elanului, ardorii și entuziasmului (V. Hugo, W. Scott, Hoffman). Atât de diverse sunt chipurile romanticilor. Dar toți ascund în suflet aceleași arderi intense.

De aceea, temele și motivele literare ale epocii, în literatură, arta plastică și cea muzicală, transcend diversele forme de reprezentare a spiritului romantic (orientarea structurală propusă elevilor în fișa interdisciplinară ce are ca temă motivul romantic al apei aparține unei viziuni din didactica literaturii franceze, personalizările concrete și exemplificările ne aparțin).

Această nouă formă de exacerbare a sensibilității o vom întâlni și în impresionism. Pictorii nu s-au mulțumit, ca în realism, să oglindească realitatea concretă, obiectivă, ci o realitate așa cum apărea ea simțurilor și sensibilității lor. Așadar, pânzele unor artiști precum Claude Monet, Auguste Renoir, Edouard Manet, Alfred Sisley vor reda doar aparența realității, filtrată prin propria percepție psihică asupra lumii, aparență ce trădează deci impresii subiective, transpuse prin culoare și diverse variații ale luminii redată cromatic. Numele curentului a fost dat de altfel de tabloul lui Monet, intitulat „Impresie, răsărit de soare”. Scriitorul și artistul plastic nu mai fac un țel din reprezentarea justă a realității, ci o interpretează după propria simțire, prin obiecte, cuvinte și imagini transmițând sugestia crezului lor artistic. În literatură, simbolismul e o replică dată impresionismului, opunând lumii exterioare universul interior, naturii – biblioteca, construcției raționale – sondarea inconștientului, interesului pentru formă – căutarea unui conținut demn de interes.

Expresionismul a apărut în urma impresionismului, anunțând modernismul și avangarda. O artă ce manifestă preferință pentru tensiuni interioare, pentru caricatural și strident de culoare în pictură. Se va pune accentul pe sinestezii, procedeu simbolist, adică pe prelucrarea interpretativă a datelor lumii exterioare oferite de simțuri, asemeni tabloului lui Eduard Munch, „Strigătul”.

Ni s-a părut important să punctăm toate aceste aspecte printr-o discuție care a avut rolul să le suscite atenția. Mai apoi, fiecare dintre noi le-a vorbit despre manifestarea curentelor în fiecare domeniu al artelor. Elevii au intervenit la partea aplicativă, căci, după prezentarea trăsăturilor fiecărui curent, li s-a propus un exercițiu aplicativ: la literatură, să identifice în textele propuse spre exemplificare („Și dacă” de Eminescu, „Lacustră” de Bacovia și „Poem” de Nichita Stănescu) elemente structurale specifice, argumente ale

² Jacek Debicki, Jean – Francois Favre, Dietrich Grunewald, Antonio Filipe Pimentel, *Istoria artei, Pictură, sculptură, arhitectură*, Editura RAO, București, p. 201

apartenenței la curent, temă, motive etc pe baza unei fișe, la pictură, să observe câteva reproduceri și, pe baza întrebărilor de tip ghidaj, să identifice elemente structurale specifice, dar și argumente ale apartenenței la curențele propuse. Același lucru li s-a propus și la muzică, pe baza audiției liedului „Păstrăvul” de Schubert, linkul selectat având în imagine atât partitura, cât și textul, pentru a fi mai ușor de identificat inclusiv tema. Precizez că am partajat ecranul monitorului în timpul webinarului, iar elevii au putut urmări fișele propuse, dar ne-au văzut și auzit și pe noi în același timp (vezi imaginile din anexe).

Am discutat mai apoi cu elevii sarcinile de muncă individuală propuse în fișele de lucru interdisciplinare (să creeze un text poetic cu o listă de cuvinte date în timp ce audiază o bucată muzicală, pe care mai apoi să o illustreze grafic; să observe elemente de compoziție în anumite lucrări plastice și să le coreleze cu motivele din textele și bucățile muzicale propuse; să selecteze reproduceri potrivite pentru ilustrarea unor texte suport și să argumenteze acea selecție; să redacteze eseuri în care exemplele culturale să fie selectate din fișele oferite etc).

Redăm în paginile următoare materialele concepute de noi și utilizate în cadrul școlii online, alături de teme realizate de elevii noștri.

LECTURA POEZIEI SUCCINTĂ PREZENTARE GENERALĂ A CURENTELOR CULTURALE ÎN LITERATURĂ. ROMANTISM, SIMBOLISM, MODERNISM

ROMANTISMUL

Perioada	Accent	Trăsături reacție la clasicismul rigid	Teme + motive	Reprezentanți	Obs.
sec. XIX	S E N T I M E N T	Victor Hugo afirmă : • <i>abolirea regulii celor trei unități</i> • <i>necesitatea amestecului genurilor</i> • <i>abolirea modelelor antice și a regulilor cu care se aflau în interdependență</i> • <i>valoarea de tribună a teatrului</i> CULTUL SENTIMENTULUI ȘI AL FANTEZIEI CREATOARE, AL INDIVIDUALULUI Principii estetice: • evadarea în vis și fantezie • interesul pentru natură, iubire, folclor și istorie • estetica urâtului (<i>monstrul, demonul, bestia</i>) • personajul = din toate mediile sociale – <i>excepțional (atipic) în situații excepționale</i> (titan, geniu,	Iubirea, natura, istoria, timpul, geniul, creația Visul, somnul, luna, noaptea, apa, cosmosul, terestrul, metempsihoza, floarea albastră / absolutul etc	> E. A. Poe, Goethe, Hegel, Walter Scott, Alexander Pușkin, Byron, Lermontov > Prerom. : C. Negruzzi, V. Alecsandri, Dimitrie Bolintineanu; > pr-zis : M. Eminescu; > Postemin. : G. Coșbuc, O. Goga, Al. Macedonski	specii cultivate: nuvela, drama, elegia, meditația, idila, poemul filozofic.

		ahasver, arheu, avatar) procedee: <i>antiteza, witz-ul</i> aspirația spre ilimitat, absolut: <i>oniric, fantastic, magic</i>			
--	--	---	--	--	--

SIMBOLISMUL

Perioada	Accent	Trăsături reacție împotriva romantismului	Teme + motive	Reprezentanți	Obs.
Sf. sec. XIX – înc. Sec. XX	SENSIBILITATE	Mallarmé afirmă SUGESTIA , echivocul: “A numi un obiect înseamnă a suprima trei sferturi din plăcerea pe care ți-o dă un poem, plăcere ce constă în bucuria de a ghici încetul cu încetul, să sugerezi – iată visul nostru!” Principii estetice: <i>Cultivă o poezie a sensibilității pure</i> <i>Simbolismul respinge principiul imitației, al mimesis-ului, potrivit căruia opera copiază realitatea</i> <i>Accentul - exprimarea stărilor sufletești confuze, nelămurite, transmise pe calea sugestiei.</i> <i>Stări sufletești specific simboliste: singurătate, nevroză, angoasă, spleen (amestec de tristețe, dezolare, plictiseală profundă), monotonie, depresie, plictis etc.</i> <i>procedee: simbolul, sugestia, sinestezia, corespondențele, muzicalitatea</i>	condiția poetului într-o societate lipsită de aspirații Singurătate, depresia, moartea culorile, instrumentele muzicale, parcul/grădina solitar (ă), abatorul, nevroza, ploaia, amurgul, călătoria spre spații exotice, reveria, pustiu	- Baudelaire, Mallarmé, Rimbaud, Verlaine - Bacovia, Macedonski, Minulescu	

MODERNISMUL

Perioada	Accent	Trăsături	Teme + motive	Reprezentanți	Obs.
înc. Sec. XX și per. interb	SENSIBILITATE	Marino afirmă ruptura : <i>“Modernismul implică în mod organic refuzul, contestația, antiteza trecutului. El introduce discontinuitatea, schimbarea,</i>	Poezia modernistă :militantă, preocupată de politic,	În proză: - C. Petrescu, H. Papadat	Direcții în roman: comportamentist, frescă socială, de analiză

elică	B I L I T A T E I N D I V.	<i>deosebirea, pulverizarea eului.”</i> Principii estetice: • spirit (i)novator în planul ideilor și al creației, opus tradiției = intelectualism estetic nonconformist • drama tristeții metafizice, a omului problematic, înstrăinat, alienat = criza existențială • <i>teoria sincronismului și a mutației valorilor estetice</i> (E. Lovinescu) • Memoria voluntară / involuntară (Bergson → Proust → C. Petrescu) • preocuparea pentru sondarea psihicului personajului	<i>social și istoric</i> (F. Garcia Lorca, Louis Aragon, P. Neruda) <i>și meditativă și confesivă, mergând pe aceleași tematici dintotdeauna: viața, moartea, destinul, iubirea</i> (S. Esenin, G. Apollinaire, R. M. Rilke, P. Valery, Arghezi, Blaga, Barbu)	– Bengescu, M. Eliade	<i>psihologică, roman-parabolă</i>
-------	---	--	--	-----------------------	------------------------------------

Grilă interpretare TEXT LIRIC:

Titlu și autor:..... Încadrare:

.....

Tipul de lirism: ☐ subiectiv ☐ obiectiv / lirica măștilor

Imaginar: Cuvinte – cheie / câmpuri lexicale - motive	Figuri de stil, imagini artistice	Sentimente, stări, idei
.....		
.....		
.....		
TEMA:		Secvențe lirice
.....		
Elemente de structură		
opозиție	recurență	simetrie

Mărci lirice:

- ☐ verbe la persoana I
- ☐ pronume la persoana I
- ☐ interjecții
- ☐ elemente ale afectivității (dativ etc etc)

Prozodie: *ritm:*; *rimă:*, *măsură:*, *strofă:*

.....

Procedee specifice curentului:

.....

EXEMPLE TEXTE LIRICE:

ROMANTISM	SIMBOLISM	MODERNISM
Și dacă de M. Eminescu	Lacustră de G. Bacovia	Poem de N. Stănescu
Și dacă ramuri bat în geam Și se cutremur plopilor, E ca în minte să te am Și-n cet să te apropii. Și dacă stele bat în lac Adâncu-i luminându-l, E ca durerea mea s-o-mpac Înseninându-mi gândul. Și dacă norii deși se duc De iese-n luciul luna, E ca aminte să-mi aduc De tine-ntotdeauna.	Dormeau adânc sicriile de plumb, Și flori de plumb și funerar vestmânt Stam singur în cavou... și era vânt... Și scârțâiau coroanele de plumb. Dormea întors amorul meu de plumb Pe flori de plumb, și-am început să-l strig - Stam singur lângă mort... și era frig... Și-i atârnav aripile de plumb.	Spune-mi, dacă te-aș prinde-ntr-o zi și ți-aș săruta talpa piciorului, nu-i așa că ai șchiopăta puțin, după aceea, de teamă să nu-mi strivești sărutul?...

CURENTE CULTURALE ÎN PICTURĂ. ROMANTISM, SIMBOLISM, MODERNISM

ROMANTISMUL

Secolul	Caracteristici	Teme principale	Categorii estetice	Trăiri personale	OBS	Reprezentanți
XVIII XIX	-mișcare culturală -este accentuat termenul POESIS	-natura -ruine medievale -vechi mituri și povești -iubirea -istoria	-fantastic -sublim -grotesc -urât (estetica urâtului)	-suferință -dor -iubirea tragică	- romanticii încercau vindecarea sufletului prin artă -abordare dramatică a scenelor -fantezia devine formă de evadare	-William Turner -Eugène Delacroix - Caspar David Friedrich

GLOSAR și CUVINTE CHEIE

Natura = elementul principal, văzută ca o oglindă către lumea sufletului, locul unde omul se poate regăsi în forma sa primară

Ruine medievale = semn al distrugerii, al vechimii timpului

Contrastul clarobscur (închis-deschis)= redarea clară a părții luminate și a celei lipsită de lumină. Deci, diferență foarte mare între lumină și umbră

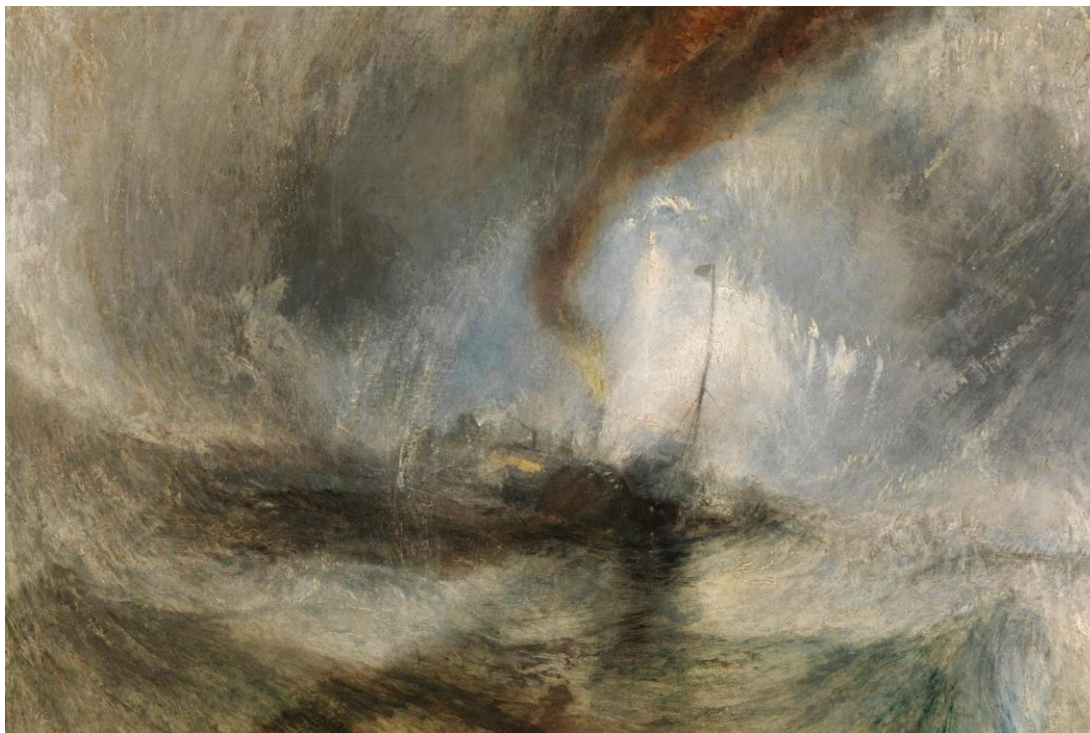
Culori puternice= transmit tensiune și dramatism, la fel și **contrastul clarobscur**

Fenomene naturale=ploaie, vânt, furtună - apariția acestor fenomene sunt folosite pentru exprimarea senzațiilor extreme

Lumina= strălucitoare, apăsătoare

Tușa= urma instrumentului de lucru pe suprafață = tușă vibrantă = efect de dinamism

OPERE DE ARTĂ

William Turner, *Vapor surprins de viscol*

Eugène Delacroix, *Libertatea conducând poporul*

Caspar David Friedrich, *Wanderer above a sea of fog*

ÎNTREBĂRI GHIDAJ

- Titlul și numele artistului
- În curent artistic se încadrează? Și câteva cuvinte despre curentul artistic.
- Tema picturii / de natură istorică, filosofică, iubirea, joc-joacă, etc.
- Ce contrast există în lucrare?
- Centrul de interes (unul sau mai multe) / Cum sunt acestea realizate? (cu ajutorul contrastelor, etc.)
- Ce fel de compoziție este? Statică sau dinamică? Dacă este dinamică, ce diagonală apare – ascendentă sau descendentă? Exemplifică
- Ce putem spune despre personaje (mimică, gesturi, proporții, etc.)
- Ce putem spune despre natură? Cum este aceasta reprezentată? Dar față de personaje?

- Care sunt elementele decorative și ce semnifică acestea? (cerc, dreptunghi, etc.)
- Ce elemente de limbaj plastic apar în lucrare? (punct, linie, formă, culoare) Ce reprezintă acestea?
- Care este culoare predominantă și semnificația culorii predominante?
- Mesajul
- Analiza/opinia personală

SIMBOLISMUL

Secolul	Caracteristici	Teme principale	Categorii estetice	Trăiri personale	OBS.	Reprezentanți
Sfârșitul secolului XIX Începutul secolului XX	-mișcare culturală care a subliniat sensul din spatele formelor, liniilor și culorilor	-scene din natură -fenomene reale transformate într-o manieră metaforică -simboluri din mitologie	-fantastic	- melancolie -disperare	-credința în puterea artistului de a dezvălui adevărul, lucrările exprimând propriile sale ideologii	-Gustav Klimt -Edvard Munch

GLOSAR și CUVINTE CHEIE

Natura = elementul principal, văzută ca o oglindă către lumea sufletului, locul unde omul se poate regăsi în forma sa primară

Simbolul = este menit să servească drept intermediar între lumea concretă și lumea interpretărilor

Contraste cromatice = diferențe evidente între două sau mai multe efecte cromatice aflate în comparație (contrast clarobscur, contrast de culori complementare, contrast de culori calde-reci, etc.)

Culorile folosite = simbolizează starea psihică a personajului din lucrare sau a artistului

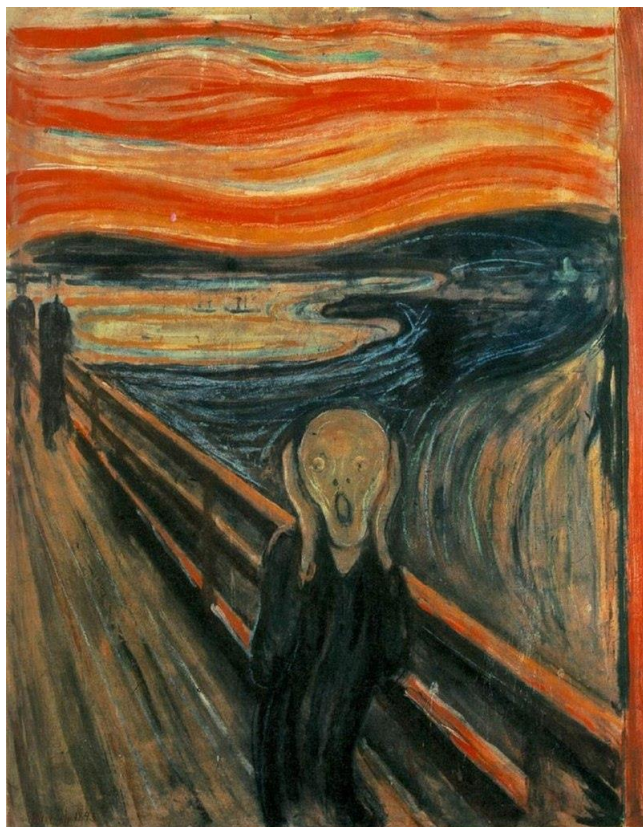
Compoziția decorativă = arta de a decora, de a orna un obiect, o formă, etc., cu ajutorul elementelor de limbaj plastic

Centrul de interes = Elementele care atrag atenția prima dată, atunci când analizăm o lucrare

OPERE DE ARTĂ REPREZENTATIVE

Gustav Klimt, *Sărutul*

Edvard Munch, *Țipătul*

ÎNTREBĂRI GHIDAJ

- Titlul și numele artistului
- În ce curent artistic se încadrează pictura? Notează câteva cuvinte despre curentul artistic.
- Tema picturii / de natură istorică, filosofică, iubirea, joc-joacă, etc.
- Ce contrast există în lucrare?
- Centrul de interes (unul sau mai multe) / Cum sunt acestea realizate? (cu ajutorul contrastelor, etc.)
- Ce fel de compoziție este? Statică sau dinamică? Dacă este dinamică, ce diagonală apare – ascendentă sau descendentă? Exemplifică
- Ce putem spune despre personaje (mimică, gesturi, proporții, etc.)
- Ce putem spune despre natură? Cum este aceasta reprezentată? Dar față de personaje?
- Care sunt elementele decorative și ce semnifică acestea? (cerc, dreptunghi, etc.)
- Ce elemente de limbaj plastic apar în lucrare? (punct, linie, formă, culoare) Ce reprezintă acestea?
- Care este culoarea predominantă și semnificația culorii predominante?
- Mesajul
- Analiza/opinia personală

MODERNISMUL

Secolul	Caracteristici	Teme principale	Categorii estetice	Trăiri personale	OBS.	Reprezentanți
Sfârșitul secolului XIX Începutul secolului XX	-mișcare culturală în care sunt explorate relațiile dintre culoare și formă -prin refuzarea tradiției se poate descoperi o „altfel de artă”	-potret -autoportret -cotidian -scene mitologice	-fantastic -frumos -tragic -grațios	-tristețe -bucurie -disprețuire	-la fel ca notele muzicale, culorile și formele pot exista în sine, pot produce senzații și pot trezi anumite stări	- Pablo Picasso -Auguste Renoir -Marc Chagall -Henri Matisse -Vasily Kandinsky

GLOSAR și CUVINTE CHEIE

Potret = pictură, desen, sculptură, care înfățișează chipul unei persoane

Autoportret = prezentare a propriei persoane (în desen, pictură, sculptură, etc.)

Impresionism = curent artistic ce își propune să scoată în evidență senzația și nu aspectul fotografic al imaginii

Fauvism = curent artistic ce propune culori pure, violente, direct din tub, fără a fi amestecate între ele

⇒ culorile tratate independent de calitățile lor descriptive însemnau libertate artistică

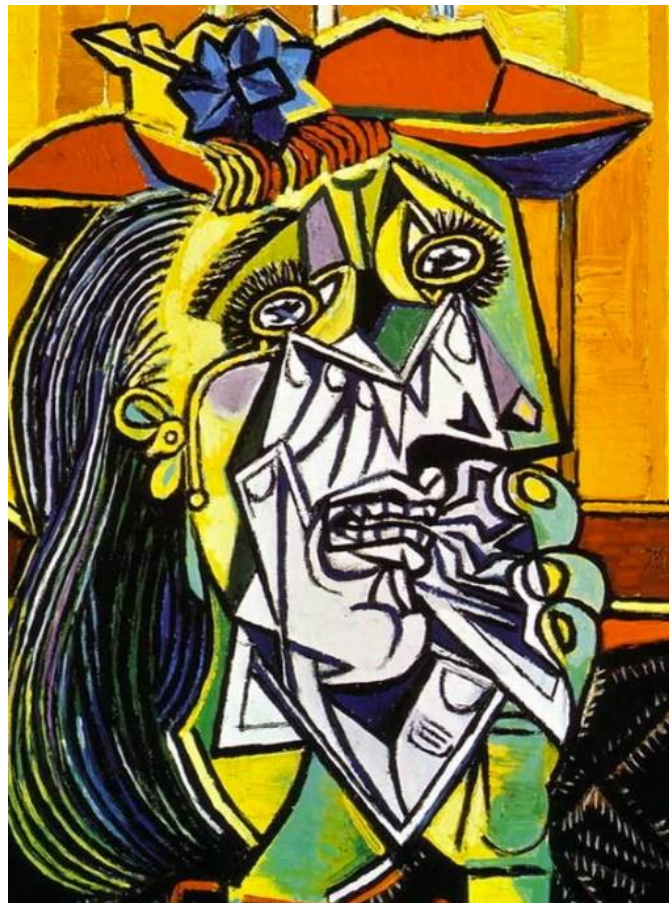
⇒ verdele nu era folosit pentru iarbă sau albastrul pentru cer => libertate artistică

Expresionism = pune accent pe căutare interioară, momente emoționale și distorsionare a realității

Cubism = pune accent pe descompunerea și recompunerea formelor

Arta abstractă = legătura cu realul începe să dispară aproape complet. Apar relațiile dintre formă și culoare

OPERE DE ARTĂ REPREZENTATIVE

Pablo Picasso, *Woman in tears*

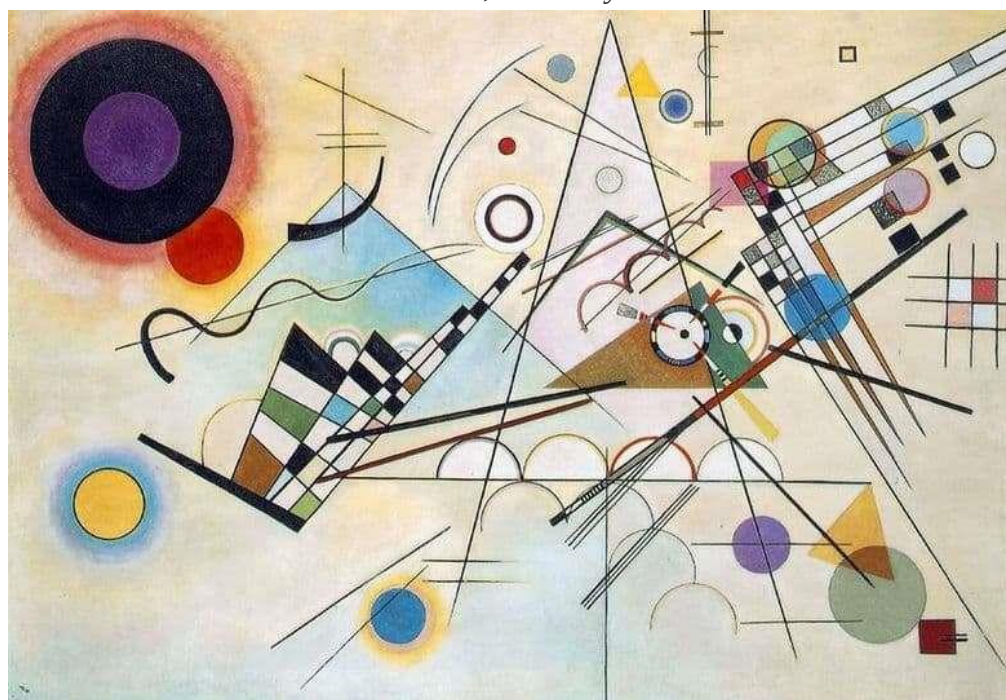
Auguste Renoir, *Bal du Moulin de la Galette*

Marc Chagall, *Aniversarea*

Henri Matisse, *Harmony in Red*

Vasily Kandinsky, *Contrasts*

ÎNTREBĂRI GHIDAJ

- Titlul și numele artistului
- În ce curent artistic se încadrează pictura? Notează câteva cuvinte despre curentul artistic.
- Tema picturii / de natură istorică, filosofică, iubirea, joc-jocă, etc.

- Ce contrast există în lucrare?
- Centrul de interes (unul sau mai multe) / Cum sunt acestea realizate? (cu ajutorul contrastelor, etc.)
- Ce fel de compoziție este? Statică sau dinamică? Dacă este dinamică, ce diagonală apare – ascendentă sau descendentă? Exemplifică
- Ce putem spune despre personaje (mimică, gesturi, proporții, etc.)
- Ce putem spune despre natură? Cum este aceasta reprezentată? Dar față de personaje?
- Care sunt elementele decorative și ce semnifică acestea? (cerc, dreptunghi, etc.)
- Ce elemente de limbaj plastic apar în lucrare? (punct, linie, formă, culoare) Ce reprezintă acestea?
- Care este culoarea predominantă și semnificația culorii predominante?
- Mesajul
- Analiza/opinia personală

CURENTE CULTURALE ÎN MUZICĂ. ROMANTISM, IMPRESIONISM, EXPRESIONISM

ROMANTISMUL

Secolul	Caracteristici	Teme principale	Categorii estetice	Genuri și forme	Reprezentanți
XIX - început de sec XX	Preponderența factorului emoțional asupra celui rațional (se opune obiectivității și lucidității clasicismului) Afirmarea tot mai puternică a idealurilor naționale (duce la apariția Școlilor Naționale)	Inspirate din literatură (natura, ruine medievale, vechi mituri și povești) Trăirea umană (iubirea, zbuciumul sentimentelor contradictorii) Istoria Lumea visurilor și a fantasticului Întoarcerea la origini (folclor	fantastic misterios grotesc macabru	Liedul Miniatura instrumentală (<i>nocturna, balada, mazurca, poloneza, valsul, studiul, impromptu, reverie, elegie, moment muzical</i> , etc) Concertul instrumental	Franz Schubert Robert Schumann Frederich Chopin Johannes Brahms Piotr Ilici Ceaicovski Hector Berlioz Sergei Rachmaninov Franz Liszt Carl Maria von Weber

		național)		Simfonia	Gioacchino Rossini
				Poemul simfonic	Giuseppe Verdi
				Opera	Richard Wagner
					Georges Bizet
					Edward Grieg
					Bedrich Smetana
					Jan Sibelius
					Post-romantici
					Anton Bruckner
					Richard Strauss
					Camille Saint-Saens
					Gabriel Faure

GLOSAR și CUVINTE CHEIE

Lied

Piesă vocală de mici dimensiuni (miniatură) acompaniată de cele mai multe ori la pian și care are la bază un text poetic valoros. Acest gen atinge apogeul în creația lui Franz Schubert (părintele liedului romantic) Robert Schuman, Johannes Brahms s.a. , compozitori care folosesc drept text, poezii ale unor poeți precum: J.W. Goethe, F. Schiller, H. Heine, Novalis. Ca formă, liedul poate avea structura :

- monopartită A (o singură melodie)
- bipartită AB (două melodii diferite)
- tripartită ABA (două melodii diferite și repetarea primeia)

Simfonie

Gen muzical amplu , destinat a fi interpretat de către orchestra simfonică, a cărei structură în patru părți a fost definitivată de Joseph Haydn (părintele simfoniei) în perioada clasicismului. În perioada romantică, genul evoluează pe două direcții: una a tradiției clasice (Schubert, Brahms, Schumann, Bartholdy, Ceaikovski, Dvorjak, Bruckner) și o nouă direcție a inovațiilor romantice, prin adoptarea programatismului (exemplu Berlioz- *Simfonia Fantastică*, Simfonia dramatică *Romeo și Julieta*, pentru soliști, cor și orchestră, Liszt cu simfoniile: *Faust* după Goethe și *Divina comedie* după Dante)

Opera

Gen muzical vocal-dramatic, bazat pe un libret și interpretat pe scenă de cântăreți-actori acompaniați de orchestră, apărut în Italia în jurul anului 1600

Poem simfonic

Gen apărut în perioada romantismului ca urmare a apropierei muzicienilor de literatură. Este dedicat orchestrei simfonice, este conceput pe baza unui text literar, urmărind redarea prin muzică a ideilor textului. Are o formă liberă, bazată pe mai multe idei (melodii) ce se succed. Muzica programatică este punctul de origine al poemului simfonic, regăsit în creațiile compozitorilor: F. Liszt (12 poeme simfonice), B. Smetana (ciclul *Patria Mea* de șase poeme simfonice), Richard Strauss (șapte poeme simfonice), George Enescu (poemul vocal-sinfonic *Vox Maris*), s.a.

Programatism (muzica cu program)

Modalitate specifică de creație muzicală (instrumentală sau orchestrală, mai rar corală - vocală) care are la bază un *program* (subiect, idee tematică) declarat ca atare de către compozitor. F. Liszt este cel care introduce termenul în muzică. Existența unui program îl face pe auditor să se apropie mai ușor de arta sunetelor, de înțelegerea muzicii și a intenției compozitorului.

Leit-motiv

Motiv-conducător, mic fragment ritmico-melodic și/sau armonic cu rol de simbol pentru o idee, situație, personaj. A fost folosit intensiv de Richard Wagner ca mod de construcție pentru dramele sale muzicale.

ÎNTREBĂRI GHIDAJ

- Titlul lucrării și numele compozitorului?
- În ce curent muzical se încadrează? Câteva cuvinte despre curentul artistic.
- Ce tematică are lucrarea?
- Ce tip de interpretare regăsim? (vocal, instrumental, orchestral?)
- Ce tip de compoziție este? (gen, formă)
- Cum este realizată / redată ideea muzicală?
- Analiza / opinia personală

Audiție online în cadrul webinarului: *Păstrăvul* de Franz Schubert

(<https://www.youtube.com/watch?v=5FVPeXqh2gs>)

Sugestii de audiții:

Edward Grieg - *Concert pentru pian si orchestră* în la minor
(<https://www.youtube.com/watch?v=udnkv9hi7Yk>)

Johannes Brahms - *Dansuri ungare Nr. 5 și 6*
(<https://www.youtube.com/watch?v=O192eo9zbT4>)

Richard Strauss - *Așa grăit-a Zarathustra*
(<https://www.youtube.com/watch?v=zXIaKbq1WBg>)

Piotr Ilici Ceaikovski - *Dansul zânei dulciurilor* din baletul *Spărgătorul de nuci*
(https://www.youtube.com/watch?v=Wz_f9B4pPtg)

Leo Delibes - *Duetul florilor* din opera *Lakme*
(<https://www.youtube.com/watch?v=fM2wJzLyzw8>)

Giuseppe Verdi - *Brindisi* din opera *Traviata*
(<https://www.youtube.com/watch?v=6MnAwOM2ea0>)

SECOLUL XX

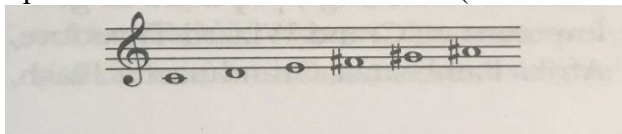
Secolul xx	Caracteristici	Teme principale	Procedee componistice	Genuri și forme	Reprezentanți
IMPRESIONISM (Simbolism în literatură)	Arta impresionistilor sugerează, creează atmosfera, se bazează pe impresia de moment. Stil adoptat de școala franceză.	Continuă temele romantice: Elemente ale naturii: marea, norii, vântul Lumea visurilor și a fantasticului Subiecte mitologice, biblice, etc. Exprimarea spiritului nonconformist și contestatar prin ideea de trăire interioară tensionată (spaimă, durere, uimire) prezentând latura agresivă a ființei umane	Folosirea frecventă a scărilor hexatonale (gama lui Debussy) Cromatizări intense și politonalism (instabilitate armonică) Combinații timbrale neobișnuite Prelucrarea motivică este înlocuită frecvent de repetarea unor fragmente melodico-ritmice în diverse configurații armonice și timbrale Cromatisme și disonanțe Fragmentarea dură a melodiei Salturi neobișnuite	Forme libere, eliberate de canoane: Miniatura instrumentală Miniaturi simfonice (schize simfonice) Muzica de cameră Rapsodia Poemul simfonic Genuri vocal-simfonice Opera Muzica de balet (suita) Renunțarea la structurile care timp de secole guvernaseră muzica Suita pentru pian Variațiuni pentru orchestră	Claude Debussy Maurice Ravel Paul Ducas Igor Stravinski Zoltan Kodaly George Enescu Arnold Schonberg Alban Berg Anton Webern Igor Stravinsky Bela Bartok
EXPRESIONISM	O reacție la impresionism caracterizată prin exacerbarea trăirilor, sublinierea conflictelor				

			Atonalism dodecafonic		
			Serialism		

GLOSAR și CUVINTE CHEIE

Scara hexatonală (gama lui Debussy)

Scara muzicală formată din șase sunete la distanță de ton (nu conține semitonuri) care duce la lipsa unui centru de echilibru tonal (fără tonică nu există tonalitate).

Politonalism

Suprapunerea a două sau mai multe tonalități (la distanță de cel puțin șapte cvinte în cadranul tonal) în cadrul unei compoziții muzicale, frecvent utilizată în creațiile sec XX (Debussy, Stravinski, Bartok, Ravel).

Cromatisme

Sonoritate obținută prin alterarea suitoare sau coborâtoare a sunetelor unei game (cu diez-bemol)

Disonanță

Senzație muzicală dezagreabilă, de tensiune și dezechilibru, prin ascultarea simultană a unor sunete care “se resping”

Atonalism dodecafonic

Antonimul tonalului (tonalității) Tehnică de compoziție introdusă în postromantism, sec XX, în cadrul căreia principiile și legile tonalității nu mai acționează, prin continuă cromatizare, modulații îndepărtate, nerezolvarea disonanțelor.

Muzică de cameră

Sintagmă ce definea inițial (sec XVI) muzica ce se făcea în casele particulare (*da camera*) spre deosebire de cea din cadrul bisericilor (*da chiesa*). Ulterior a ajuns să definească muzica scrisă pentru formații restrânse (2-10 instrumentiști)

ÎNTREBĂRI GHIDAJ

- Titlul lucrării și numele compozitorului?
- În ce curent muzical se încadrează? Câteva cuvinte despre curentul artistic.
- Ce tematică are lucrarea?
- Ce tip de interpretare regăsim? (vocal, instrumental, orchestral?)
- Ce tip de compoziție este? (gen, formă)
- Cum este realizată / redată ideea muzicală?
- Analiza / opinia personală

Sugestii de audiții:

Claude Debussy – *Preludiu la după-amiaza unui faun*
<https://www.youtube.com/watch?v=vnz4T33Jl7I&t=3s>
Maurice Ravel – *Bolero* <https://www.youtube.com/watch?v=mhhkGyJ092E>
Paul Ducas – *Ucenicul Vrăjitor* <https://www.youtube.com/watch?v=2DX2yVucz24>
Igor Stravinsky – *Pasărea de foc* (muzică pentru balet)
<https://www.youtube.com/watch?v=RZkIAVGlfWk>
Arnold Schonberg – *Cvintet de suflători* Nr.26
<https://www.youtube.com/watch?v=VUEj5q43nec>

TEME ȘI MOTIVE ROMANTICE ÎN LITERATURĂ, PICTURĂ ȘI MUZICĂ

Informații prealabile

În **pictură**, **tema** presupune *subiectul* (natural sau imaginat), acel aspect al realității care se reflectă în opera artistică, reprezentat plastic. Termenul de **motiv** definește elementul decorativ sau arhitectural folosit într-o pictură sau la o sculptură, respectiv o figură ornamentală repetată, alternată.

În **muzică**, **tema** desemnează fraza sau peisajul care formează desenul melodic sau ritmic al unei compoziții muzicale; conceptul de *temă cu variațiuni* se referă la acea compoziție muzicală care constă în enunțarea unei teme și în valorificarea ei prin diferite transformări ulterioare. **Motivul** denumește cel mai mic element constitutiv al unei piese muzicale, din dezvoltarea căruia ia naștere tema muzicală, este deci cea mai mică construcție muzicală, cea mai mică unitate melodico-ritmică a unei idei muzicale cu un profil și un sens propriu, constând dintr-un grup de note legate printr-un singur accent; reprezintă astfel parte a unei teme, capabilă să devină de sine stătătoare, în dezvoltare. După H. Riemann, **motivul** desemnează unitatea melodică minimală structurată binar, pe baza opoziției instituite între cele două secvențe melodico-ritmice care îl alcătuiesc; secvența sabă, anacruică (v. anacruză) și secvența accentuată, cruzică (*leicht und schwer*), caracterizate prin acumulare energetică și respectiv culminație și, eventual, relaxare tensională. Scheletul metroritmic al motivului se concretizează în cele mai diferite forme. Motivul acoperă aproximativ o măsură; el este subordonat de grup, semifrază, frază, perioadă etc., dar nu suportă divizări. În procesul variației, motivul își păstrează identitatea cu condiția respectării plasamentului său metric. În prezent, majoritatea muzicologilor apreciază că motivul se plasează aproximativ în cadrul a două măsuri, este direct subordonat frazei și poate fi analizat prin două sau mai multe celule. (surse: DEX, Dicționar de termeni muzicali, 2010)

În **literatură**, **tema** reprezintă ideea centrală a unui text, divizibilă în motive. **Motivul** este acea unitate tematică indivizibilă, care ajută la construirea temei; poate fi: un cuvânt cu semnificații, un nume mitologic prezent sau nu, o secvență, etc.

CLASIFICAREA MOTIVELOR LITERARE:

- a. *în raport cu tema:*
 - conexate (legate de temă)
 - libere (fără legătură, aduc detalii în plus)
 - incidentale (dau naștere altor motive)
- b. *în raport cu acțiunea:*
 - dinamice (schimbă acțiunea)
 - statice (nu o schimbă)
- c. *în raport cu prezența în text:*
 - leit – motive (leitmotive)(se repetă în cadrul acelui text)
 - topos – uri (se repetă în texte diferite)

Tabloul principalelor teme și motive romantice

A. TEME PERSONALE (SAU ALE EXALTĂRII SINELUI)

a. Natura

- i. **Elemente terestre:** codru, tei, salcâm, plop, elemente acvatice (lac, izvor, mare), simboluri animale ale maiestuoșității și libertății(lebăda, cerbul), elemente florale (floarea albastră)
- ii. **Elemente cosmice:** aștrii (luna, luceafărul), cultul nopții, furtuna

b. Iubirea

- i. **Înger și demon /**
- ii. **Căutarea idealului**
- iii. **Zburătorul**

c. Sufletul universal

- i. **Ruinele**
- ii. **Folclorul și tradițiile**
- iii. **Mitologia**

B. TEME MISTICE (SAU VIZIUNI SUBLIME)

- a. **Visul, reveria**
- b. **Cosmogonia. Timpul și spațiul**
- c. **Arheul, ahasverus**
- d. **Geniul, Titanul**

C. TEME SOCIALE ȘI POLITICE (SAU PRINCIPII UMANITARE)

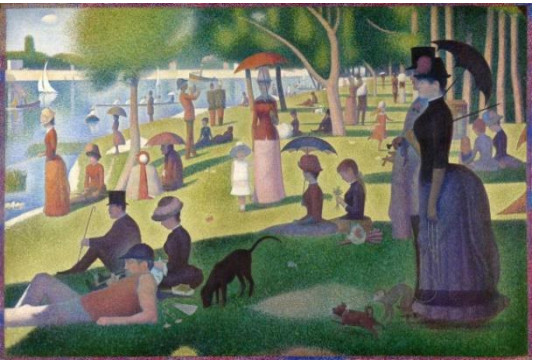
- a. Revolta împotriva regulilor
- b. Sensul istoriei. Tiranul
- c. Libertate, egalitate, fraternitate
- d. Progresul umanității

Aplicații

1. Audiază bucata muzicală din *Lacul lebedelor* de Ceaikovski și încearcă să identifice motivele și temele muzicale:

<https://www.youtube.com/watch?v=hN7jgCcOvfw>

2. Știind că specifică reprezentărilor romantice în pictură este trecerea pe aceeași pânză de la lumină la clareobscur, surprinzând atât amploarea luminii ce scaldă peisajul și lucrurile, cât și dramatismul ei, observă cum apare redată *apa* în următoarele reproduceri. Remarcă perspectiva, culorile și precizează ce impresii îți creează aceste tablouri. Identifică tema și motivele reprezentate.

Monet, <i>Impresie. Răsărit de soare</i>	George Seurat, <i>O duminică după amiaza în parcul Grande Jatte</i>
	
Gustave Courbet, <i>Apus peste lacul Lemman</i>	S. Dali, <i>Lebede reflectând elefanți</i>
	

1. Citește textul de mai jos, intitulat **Lacul** și aparținând lui M. Eminescu, și identifică temele și motivele romantice, completând tabelul de dedesubt:

Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.

Și eu trec de-a lung de maluri,
Parc-ascult și parc-aștept
Ea din trestii să răsară
Și să-mi cadă lin pe piept;

Să sărim în luntrea mică,
Îngânați de glas de ape,
Și să scap din mână cârma,
Și lopețile să-mi scape;

Să plutim cuprinși de farmec
Sub lumina blândeii lune,
Vântu-n trestii lin foșnească,
Unduioasa apă sune!

Dar nu vine... Singuratic
În zadar suspin și sufăr
Lângă lacul cel albastru
Încărcat cu flori de nufăr.

<i>teme romantice</i>	<i>motive romantice</i>
•	•
•	•
•	•
•	•
•	•

2. Pe măsură ce audiezi dând click la linkul de mai jos bucata muzicală *Pas de deux* din *Spărgătorul de nuci* compusă de Ceaikovski, redactează un text liric în spirit romantic, folosind în compoziție următoarele cuvinte: *noapte, lună, vise, iubire, oră, clipă, înger*. Ia apoi pensula în mână și ilustrează în manieră romantică textul creat de tine:

<https://www.youtube.com/watch?v=YR5USHu6D6U>

3. Citește și alte poeme romantice cu aceeași tematică: *Lacul* de Lamartine, *Rusalka* de Pușkin și observă comparativ imaginile artistice create în poemele respective.

4. Pornind de la observațiile lui G. Bachelard, referitoare la *apă și vise*, redactează un eseu în care să-ți exprimi propria opinie referitoare la raportul apă – vise – moarte: *Nu ne scăldăm de două ori în același fluviu, pentru că, în profunzimea sa, ființa umană are destinul apei care curge. Este metamorfoza ontologică esențială între foc și pământ. Ființa menită apei este o ființă în derivă, ea moare în fiecare clipă, ceva din substanța ei se prăbușește neîncetat. Moartea cotidiană nu este moartea exuberantă a focului, care străpunge cu săgețile sale cerul, moartea cotidiană este moartea apei... Nu întâmplător, psihanaliza a marcat cu semnul lui Narcis iubirea pentru propria-i persoană, pentru chipul său așa cum se reflectă într-o apă liniștită. Într-adevăr, chipul omenesc este înainte de toate un instrument de seducție. Oglindindu-se, omul pregătește, ascute, lustruiește acest chip, această privire, toate, instrumente ale seducției. Oglinda este un Kriegspiel al iubirii ofensive. Adu și exemple grăitoare din literatură și mitologie, în sprijinul ideilor tale. Poți audia și bucățile muzicale de la linkurile de mai jos:*

MAURICE RAVEL – *Jeu d' eaux*

Varianta pentru pian solo: <https://www.youtube.com/watch?v=2DhJr1m8Y80>

Varianta orchestrală: <https://www.youtube.com/watch?v=fm9mGsnEyCQ>

CLAUDE DEBUSSY – *La mer* <https://www.youtube.com/watch?v=FOCucJw7iT8>

Debussy și-a numit lucrarea *Trei schițe simfonice*, evitând termenul de simfonie, cu toate că uneori e numită așa.

La Mer e împărțită în trei părți:

1. *De l'aube à midi sur la mer* (*De la răsărit la prânz pe mare*);
2. *Jeu des vagues* (*Jocul Valurilor*);
3. *Dialogue du vent et de la mer* (*Dialogul vântului cu marea*).

NOCTURNĂ

de G. Bacovia

sau Bacovia, un romantic întârziat pe drumul dintre simbolism și modernism

Definiție

NOCTÚRN, -Ă, *nocturni*, -e, adj., s.f. **1.** Adj. Care se face sau se întâmplă noaptea; de noapte, din timpul nopții. ◇ Loc. adj. și adv. *În nocturnă* = (despre competiții sportive) (care se desfășoară) în timpul serii. ♦ (Despre păsări răpitoare, animale, insecte) Care își desfășoară activitatea în cursul nopții și doarme ziua. **2.** S.f. Competiție sportivă care are loc în timpul serii. **3.** S.f. Piesă muzicală, vocală sau instrumentală cu caracter liric, visător și melancolic. – Din fr. **nocturne**, lat. **nocturnus**. Sursa: [DEX '98](#)

Ca specie artistică, **nocturna** reprezintă deci o compoziție muzicală, literară sau plastică cu caracter liric, melancolic, meditativ, frecventă în sec. XVIII și XIX, în romantism și simbolism, respectiv impresionism.

Autori de nocturne:

- **În literatură:** Alfred de Musset, *Ciclul Noptilor – Noapte de august etc*, D. Bolintineanu, *O noapte la morminte*, Al. Macedonsky, *Noapte de mai, Noapte de decembrie etc*, G. Bacovia, *Nocturnă, Noapte de vară etc*
- **În muzică:** Frederic Chopin, *Nocturna in Mi bemol Major*, Debussy, *Clar de lună*, Beethoven, *Sonata lunii*, Schuman, *Reverie*; FREDERICH CHOPIN – *Nocturne*
<https://www.youtube.com/watch?v=3mi145S-HfQ>

Rembrandt, <i>Garda de noapte</i>	Van Gogh, <i>Noapte înstelată</i>
	

- **În pictură:** Joachim Patinir, *Saint Jerome in a Rocky Landscape*, Camille Pissaro, *The Boulevard Montmartre at night*, Claude Monet, *Water – Lilies, Setting Sun*, Claude Monet, *Amurg la Veneția*, Denis Dupon, *Nocturne – La mer silencieuse*

Exemple de nocturne în literatura română...

O noapte la morminte

de Dimitrie Bolintineanu

Mergeam pe căi sălbatice,
Cătam adăpostire;
Iar fantasme lunatice
Râdeau p-o monastire.

Lătra departe câinele
La duhuri neguroase,
Scoteau din groapă mâinile
Scheletele hidoase.

Pe munți, regina nopților
Păruse gălbenindă,
Așa cum fruntea morților
Se vede suferindă.

Atunci trecură ielele
De mâini în horă prinse;
Ș-un abur toate stelele
Îndată le cuprinse.

Țipa în sânul norilor
Vulturi cu grele pene.
Și vuietul prigoilor
Se auzea alene.

Apoi s-aud răsunete
De vaiete, suspine;
Înspăimântat de tunete,

Noaptea...

de Mihai Eminescu

Noaptea potolit și vânat arde focul în
cămin;
Dintr-un colț pe-o sofă roșă eu în fața
lui privesc,
Pân' ce mintea îmi adoarme, pân' ce
genele-mi clipesc;
Lumânarea-i stinsă-n casă... somnu-i
cald, molatic, lin.

Atunci tu prin întuneric te apropii
surânzândă,
Albă ca zăpada iernii, dulce ca o zi de
vară;
Pe genunchi îmi șezi, iubito, brațele-ți
îmi înconjoară
Gâtul... iar tu cu iubire privești fața
mea pălindă.

Cu-ale tale brațe albe, moi, rătunde,
parfumate,
Tu grumazul îmi înlănțui, pe-al meu
piept capul ți-l culci;
Ș-apoi ca din vis trezită, cu mânuțe
albe, dulci,
De pe fruntea mea cea tristă tu dai
vișele-ntr-o parte.

Netezești încet și leneș fruntea mea

Un mort veni spre mine.

În prejmul monastirelor,
Umblând, mă rătăcisem;
La locul cimitirelor
Văzui că mă oprisem.

Un fulger!... Norul fumegă;
Iar tunetul răspunde,
Și ploaia cade, spumegă
În turburoase unde.

Noapte de mai

de Al. Macedonsky

(...) Parfumele din mai înalță
reînnoite-apoteoze,
Și-n noaptea blondă ce se culcă pe
câmpenești virginități
Este fioru-mpreunării dintre natura
renăscută
Ș-atotputerea Veciniciei de om abia
întrevăzută.
Veniți: privighetoarea cântă, și
liliacul e-nflorit;
Cântați: nimic din ce e nobil, suav și
dulce n-a murit.
Simțirea, ca și bunătatea, deopotrivă
pot să piară

cea liniștită

Și gândind că dorm, șireato, apeși
gura ta de foc
Pe-ai mei ochi închiși ca somnul și pe
frunte-mi în mijloc
Și surâzi, cum râde visul într-o inimă-
ndrăgită.

O! desmiardă, pân' ce fruntea-mi este
netedă și lină,
O! desmiardă, pân-ești jună ca lumina
cea din soare,
Pân-ești clară ca o rouă, pân-ești
dulce ca o floare,
Pân' nu-i fața mea zbârcită, pân' nu-i
inima bătrână.

Noapte de vară

de G. Bacovia

Noaptea-ncet ticnit se lasa –
Poezie, sau destin –
Luna urca, somnoroasa
Vino, vin!
Este liniste, racoare,
Codrul e de farmec plin –
Pe sub tei inca-n floare, -
Poezie, sau destin.

In suavele parfume
Poezie, sau destin –
Ori pe unde-ai fi in lume,
Vino, vin!

Din inima îmbătrânită, din omul	Ingerii deasupra noastră
reajuns o fiară,	Vor canta un imn divin –
Dar dintre flori și dintre stele nimica	Ah, ce clara noapte-albastra, -
nu va fi clintit,	Poezie, sau destin.
Veniți: privighetoarea cântă și	
liliacul e-nflorit. (...)	

Nocturnă 1. Aplicații

Nocturnă

de George Bacovia

Clar de noapte parfumat,
O grădină cu orizontul depărtat...
Și în somn, pe banca veche, cugetări se contrazic,
Greierul zimțează noaptea, cu nimic.

Cum te-am așteptat...
Totul a trecut-
Luna pare, în oftat,
Un continent cunoscut.

Aici e frumos aranjat
Orice fir;
Veacurile-au stat
Un oraș, pe vale,- Suvenir.

Clar de noapte parfumat,
O grădină cu orizontul depărtat...
Și în somn, pe banca veche, tot mai mic...
Greierul zimțează noaptea cu nimic...

Cerințe:

1. Ascultând nocturna lui Debussy, realizează ilustrația textului bacovian în una din tehnicile de mai jos:
 - a. creion

- b. acuarelă
- c. tempera / ulei

Precizează asupra căror elemente te-ai oprit și de ce.

CLAUDE DEBUSSY – *Nocturnes* <https://www.youtube.com/watch?v=obv33I2Kf10>

Cele trei părți ale lucrării au fost inspirate de o serie de picturi impresioniste, intitulate, de asemenea, *Nocturnes*, ale lui James Abbott McNeill Whistler.

Cele trei părți ale lucrării sunt:

1. Nuages (Clouds);

2. Fêtes (Festivals);

3. Sirènes (Sirens)

2. Privește reproducerile din câțiva mari pictori, reprezentând nocturne, și alege imaginea pe care o consideri cea mai potrivită pentru a ilustra textul bacovian. Argumentează-ți opțiunea.

Marc Chagall, <i>Blue Landscape</i>	James Whistler, <i>Nocturnă în albastru și argintiu: vechiul pod de la Battersea</i>
	

3. Identifică elementele romantice, simboliste și pe cele moderniste din textul bacovian.
4. Identifică tema și motivele textului.
5. Comentează următorul citat din critica literară: *Poezia Nocturnă exprimă starea sufletească a citadinului nelocalizat.*

6. Audiind nocturna lui Chopin, *Nocturna in Mi bemol Major*, și privind tabloul lui Mihai Takacs de mai jos, *Nocturnă*, compune un text liric cu același titlu, care să conțină atât elemente romantice, cât și simboliste și moderniste:

Nocturnă 2. Aplicații

Nocturnă

de George Bacovia

Stau... și moina cade, apă, glod...
Să nu mai știu nimic, ar fi un singur mod –
Un bec agonizează, există, nu există, -
Un alcoolic trece piața tristă.

Orașul doarme ud în umezeala grea.
Prin zidurile astea, poate, doarme ea, -
Case de fier în case de zid,
Și porțile grele se-nchid.

Un clavier îngână-ncet la un etaj,
Umbra mea stă în noroi ca un trist bagaj –
Stropii sar,
Ninge zoios,

La un geam, într-un pahar,
O roză galbenă se uită-n jos.

Cerințe:

5. Realizează ilustrația textului într-una din tehnicile deja abordate.
6. Realizează o paralelă între cele două nocturne bacoviene, insistând asupra următoarelor aspecte:
 - a. tonul optimist / pesimist al textului
 - b. persistența elementelor romantice, simboliste sau moderniste
 - c. imaginea citadină în contrast sau în armonie cu starea sufletească a eului liric

**TEME ALE ELEVILOR DIN CLASELE A X-A A ȘI A X-A B.
EXEMPLE DE BUNE PRACTICI**

NUMELE ELEVULUI ȘI CLASA	LUCRARE GRAFICĂ	LUCRARE POETICĂ	FRAGMENTE ESEU
ARDELEAN DENISA, X B (poezie și eseu) BUȘUI BOGDAN, X B (pictură)		Iubirea e un vis veșnic. Nu o poți atinge mai mult de câteva clipe- Mă uitam în ochii lui, Cel cu chip de înger Și cu noapte în suflet. Tot ce era s-a dus, într-o oră, nu mai mult. M-a împins în ocean.. m-am uitat în sus, cu privirea întunecată, Și iată... Luna, grandioasa Lună, fără nicio stea.	Omul. O ființă fluidă, în continuă schimbare, asemenea apei. Așa cum apa curge, așa curge și viața omului, zi cu zi. Cu fiecare obstacol întâlnit, apa își pierde puțin din esență, așa cum sufletul omului se fragmentează încetul cu încetul. Deci, moartea nu este ceva ce se întâmplă într-un accident de mașină sau pe un pat de spital, ci mai degrabă este o denumire dată de oameni pentru terminarea vieții fizice, ignorându-se construcția fluidă a sufletului, care, chiar și fragmentat, poate continua fără un trup fizic. De fapt, apa este viața care se află în noi toți.

**BODEA
LAURA,
X A**

Credeai că voi
rămâne în
această situație,
În această lume
pustie,
întrebându-mă
Din nou și din
nou și din nou
De ce căldura ta
nu mă mai
cuprinde.

Sperai să tac și
să accept acest
final,
Această
concluzie a
atracției noastre,
Dar eu te-am
dezamăgit din
nou, nu-i așa?
Deoarece doar
asta reușesc să
fac.

Doreai să plec
cu capul plecat,
Să uit de tot și
de toate fără să
realizezi
Că ceea ce îmi
oferea fericirea
Erai chiar tu,
acum pierdut în
furtună.

Uită-te la noi -
la mine - și
observă
Cum schimbarea
m-a îmbărbătat
Și cum ochii nu-
mi mai sunt
umezi
De greșelile tale,
ci de stropii de
ploaie
Ce au rezultat
din iubirea mea
față de mine.

De ce al "citadinului", atunci
când aceste stări sufletești pot fi
prezente în orice ființă umană?
Pentru că acel ultim cuvânt, acel
"nelocalizat", cuprinde acest gol
și dor pe care eul liric încearcă
cu ardoare să îl exprime pe
timpul descrierii grădinii, al
piesei melodioase al greierului și
al orașului îndepărtat din vale.
Eul liric al acestei poezii este
pierdut în propriile-i cugetări, iar
tonul operei ilustrează cu
sensibilitate această ezitare de a
se întoarce în lumea civilizației
care acum pare un îndepărtat
fapt istoric.

**BONCA
LIANA,
X A**

Mă uit temător
la lună,
Pentru prima
dată-mi tace ,
Ca un leac cu
mătrăgună,
Mă răpesc
amintiri vivace.

Aștept să apari
din umbra
Reveriei demult
apuse
Ce vestește crud
sumbra
Soartă a
vorbelor
nespuse.
Aștept să mai
văd o dată
Cum zâmbești
sfidător la lună
Ai cucerit lumea
toată ...
O văd și eu până
s-apună.
Galaxii în ochi
de cleștar ,
Prin vene-ți
curge un ocean
Te-aștept acum,
dar în zadar
Întemnițată de
profan,

Mă întreb...
unde ai plecat ?
Animalic, te
caut de mult
În ce te-ai
metamorfozat?
Cândva, voi ști
să ascult.

Noaptea instigă la reflecție
interioară profundă, pe teme
existențiale, a iubirii , a
universului, aceasta totuși
permițând citadinului să
pășească în anonimitatea nopții,
unde va putea redescoperi
aglomerația urbană sub formă
nealterată, guvernată de lumina
lunii și de natura care i se
supune întru totul. Astfel,
sufletul chinuit se regăsește în
sensibilitatea nopții, pe care o
îmbrățișează . Citadinul
„nelocalizat” vizează eul
înstrăinat, care pare să nu-și
găsească locul pe timp de zi,
noaptea fiind momentul în care
dă frâu liber gândurilor și
sentimentelor care îl năpădesc, îi
ascut simțurile și îl îndeamnă la
o mai bună înțelegere a sinelui.

CIOBANU
LARA,
X A

În negura
întunecată,
Poți zări de-
îndată,
Corabia
scufundată,
Fără căpitan,
blestemată.

Luna rece și-
nghețată
Mă condamnă –
sunt vinovată.
Mă alungă de
lângă a ta față,
Ce ascundea
zâmbetul sub
mustață.

Aș vrea să te
scot la
suprafață...
Să îmi petrec a
mea viață
Lângă tine, a ta
soață;
Dragostea mea
va fi mereu cu
tine...
Scufundată.

Nocturnă sugerează în totalitate momentul ideal pentru a crea versuri. Titlul este asociat cu tema textului, care este tot noaptea. Motivele literare care constituie tema sunt *clar de noapte parfumat, orizontul depărtat*, adică luna, noaptea, grădina, timpul. În aparență, poezia se axează pe tema naturii, constituindu-se un pastel al nopții, însă în esență aceasta este o meditație asupra condiției umane de factură existențială, mai exact iubirea neîmpărtășită și neîmplinită.

CIONCA
PAUL,
X A

Într-o oră târzie,
Dintr-o noapte
cu luna pe cer
pustie,
Un înger mi-a
spus în zbor
Că o clipă poate
dura cât trecerea
unui nor,
O clipă de vise
pline de iubire
Poate aduce
zâmbetul pe fața
cenușie,
Întristată de
gânduri
profunde
Care nu pot fi
deslușite în
câteva secunde.

Apa este o sursă de viață, un simbol al genezei, redat în multe din operele literare: "Luceafărul" se aruncă în mare pentru a se naște, iar Făt Frumos din lacrimă se întrupează din lacrima Maicii Domnului.

Eroii basmelor populare înving forțele răului după ce primesc apă cu puteri miraculoase (Prâslea cel Voinic, Greuceanu).

Apa reflectă realitatea vieții, acea realitate pe care noi nu o vedem sau nu putem ajunge la ea, la fel cum Narcis a murit visând să atingă propria imagine.

ISAC
ALEXIA,
X A

Stau pe banca
rece și privesc
Stelele care îmi
luminează
Plăpând fața și
mă întreb
Dacă vei veni...

Nu știu cu ce ți-
am greșit
Dar sper că m-ai
iertat
Și-mi doresc să
știu
Dacă m-ai
uitat...

Tot ce știu este
Cât de dor îmi e
de tine
Și că aș da orice
să te revăd
Dacă m-ai iubi...

Elementele simbolistice sunt
parcul/grădina solitară, care îi
stârnesc eului sentimente de
nostalgie, melancolie și
singurătate, dar și pustiuul,
deoarece se regăsește într-un loc
nepopulat de oameni, noaptea.
Un alt element simbolistic este
banca, locul reveriei și aL
analizării sentimentelor care îl
macină pe eul liric.

LAZĂR
IRINA,
X A

Și te-am visat
într-o noapte
Și era lună plină
și stele scilipeau
Și ai stat doar o
clipă
Și te-am văzut
de la spate
Și iarba și toți
copacii foșneau.

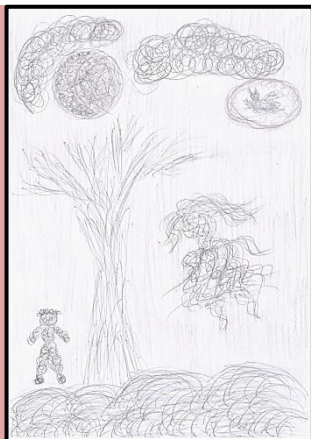
Și te-ai întors
spre mine
Și m-ai privit ca
pe-un înger
Și m-ai întrebat
daca nu cumva
visezi
Și eu am râs și
știam bine
Că tu ești la
mine în vise și
tu pulsezi.

Și știu, iubire, că
mai avem o oră
Și știu- vom

În trecut, cum nimeni nu putea
guverna în totalitate peste ape,
oamenii credeau în entități
supranaturale, zei, care le-ar
stapâni. Numele zeilor diferă de
la o cultură la alta, însă
trăsăturile și puterile lor rămân
aceleași. Oamenii ofereau
ofrande zeilor pentru a nu atrage
asupra lor mânia apelor, iar cei
înecați erau conduși într-un alt
tărâm, după linia orizontului,
guvernat de zeița Ran, a
mitologiei nordice. Apa a
însemnat simultan viață și
moarte, realitate și iluzie. Iluzia
era datorată atât legendelor și
miturilor ce gravitau în jurul
apei, cât și abstractizării absolute
a acesteia. Presupusa prezență a
sirenelor, fabuloasele creaturi ale
mitologiei grecești, devine o
poartă între vis și moarte.
Cântecul sirenelor inducea un
vis finalizat cu moartea. Însuși
Leonardo Da Vinci a scris
despre sirene " Sirena cântă atât

		regreta aceste fapte Noi suntem sonată în gamă minoră Și totuși te-am visat într-o noapte.	de dulce încât îi înmoaie pe marinari să doarmă, apoi se urcă pe nave și ucide pe marinarii adormiți. ", referindu-se la ele ca la o plăcere letală. Totodată, apa marca necunoscutul. Lumea, în trecut, se întindea până la marele ocean ce o înconjura, iar dincolo de acest ocean urma capătul lumii, motiv pentru care aceasta capătă numeroase valențe.
MORARU OVIDIU, X B		Caut în noapte alinare, O cheie spre uitare. Tot cu vântul suspin, Și mă cutremur puțin... ...La gândul că visele se sting Și mă lasă singur, să înving, Clipa unei întrebări, Și ore de încercări. Poate capul mi-e prea plin, De îngeri cu zbor lîn Și nu văd ce simplă ești, Iubire fără de preț...	Apa este de multe ori asociată cu iubirea; cea din urmă este sentimentul care dă sens vieții, iar cea dintâi reprezintă materia care îi oferă o formă, o fundație. Ele nu pot exista una fără cealaltă, nu pot exista în exces. Iubirea de sine este reflectată de întâlnirea dintre ființă și apă. Visul determinat de acest impact ne formează o idee asupra noastră, a potențialului nostru. Mitul lui Narcis este văzut ca extrema acestei situații. Efectul de oglindă oferit de apă este unic, expunând aparența noastră, determinându-ne să ne criticăm, iar alteori să ne supraapreciem. Mitologic, tânărul Narcis este pedepsit de Nemesis să se îndrăgostească de chipul său oglindit de apă. Eroul moare de durerea faptului că nu putea atinge chipul mult-dorit.

PARASCA
DAMARIS,
X A

Singură în
noapte,
ziua e o iluzie.
Lumina mă
distrage
de la propriile
gânduri
și mă cuprinde
ceața.
În întuneric văd
ce ochii
nu mi-au spus
niciodată.
Văd că tot ce e
frumos
apune
și că nu poți să
eviți
haosul.
Aleg să mă
pierd,
să devin
una cu el...
Vreau să știu că
n-am nevoie
de lumină
să mă văd în
oglindă
și nici de
căldură
ca să nu mă lase
rece
tot ce pot vedea
cu ochii închiși.

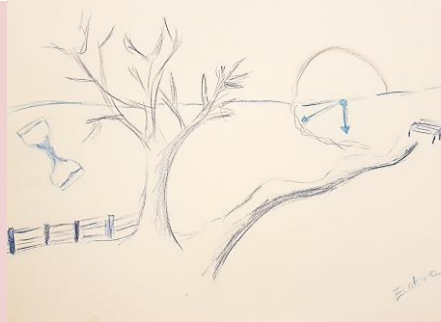
Nocturnă creionează trăirile
unui hoinar care rățăcește în
propria sa minte: printre
gândurile, amintirile și
așteptările înșelate pe care
aceasta le păstrează. Poate fi
numit citadin pentru că drumul
său are o origine, el începând
odată cu realizarea faptului că
ființa iubită nu se mai întoarce.
Din clipa realizării, timpul își
pierde direcția și viteza obișnuită
de curgere, făcând aproape
imposibilă localizarea
citadinului. El experimentează
trecutul prin nostalgie și
rememorare, viitorul prin
incertitudine și lipsă de speranță,
uitând cu desăvârșire să pășească
în prezent pentru a i se putea lua
urma și a fi scăpat de
singurătatea călătoriei sale în
dimensiunile propriei ființe.

RUJA
ROXANA,
X B

Ah, de-ar mai fi
o clipă
Să ne plimbăm
fără frică
Noapte de
noapte
Cu palmele
alăturate,
Pe străzile de
lună vegheate...
Dar tu ești
departe, în vise,
Un înger cu
aripile deschise
Ce m-acoperă
din oră-n oră

Apa este un element care apare
foarte des în vise și care poate
avea atât conotații pozitive cât și
negative. De obicei acest simbol
ne trimite cu gândul la mister și
uneori la pericole. De exemplu,
visul în care se regăsește o apă
lină poate semnifica venirea unui
nou-născut pe lume, însă dacă
apa este tulbure, aceasta
prevestește necazuri și certuri.
Apa este semnificația
prosperității, fără ea nu ar exista
viață, așa că, putem spune că
este cel mai important lucru de
care toate viețuitoarele au

		C-o iubire amară.	nevoie. Dar pe cât de bine este percepută apa ca fiind element esențial al supraviețuirii, pe atât de bine poate fi privită și ca un mijloc de întâlnire cu moartea. Un exemplu cultural ar fi reprezentat de „Lacul lebedelor” compus de Piotr Ilici Ceaikovski, în care apa aduce cu ea prințesa-lebădă care are șansa de a descoperi iubirea pentru prințul Siegfried.
SUBA CRISTINA, X A		Noaptea mă cuprinde, Cerul mă apasă, Oare vine... Oare nu vine... Gândurile îmi spun: Așteaptă.	Poezia <i>Nocturnă</i> exprimă sentimentele <i>unuia</i> care stă și analizează tot ce are în jur în așteptarea <i>cuiva</i> . El poate fi numit un citadin, deoarece drumul său începe atunci când realizează că așteptarea lui este în zadar, deci are o origine. Timpul cumva se oprește și acesta nu mai poate fi găsit, doar văzut contemplând natura.
VIȘAN ECATERINA X A		Lumina lucidă în noapte răsare Și visul apucă a fricii cărare, Pierdută-s în timp, în propriul meu rost, Destinul pustiu aș vrea să-l cunosc. Brazii se clatină sub a lunii povară Și visu-mi devine o iubire amară. Plouă în timpul monocromatic, Totul e mort Și unic Și static.	Poezia lui Bacovia proiectează imaginea unei grădini singuratice, fiind însoțită de îndepărtarea în care se află orizontul, creându-se astfel senzația de spațiu larg, al misterului. Atmosfera este accentuată de sunetul singular al greierului, care trimite eul liric la ideea de nimic, transpus într-un timp imobil, așa cum reiese din secvența „Veacurile-au stat”. Ideea de citadin nelocalizat este conturată definitiv prin versurile „Luna pare, în oftat,/Un continent cunoscut”, spațiul pierzându-și așadar definirea.

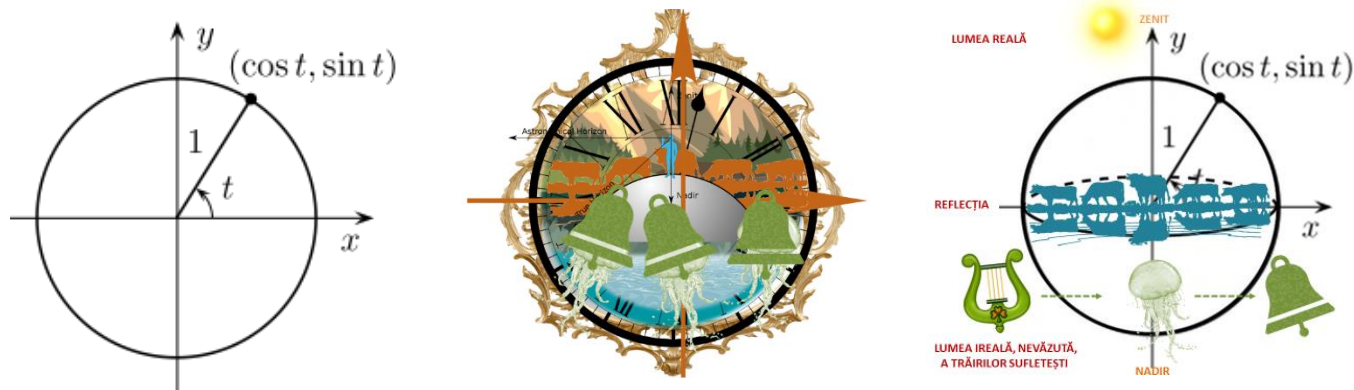
Tema 2. LECTURA POEZIEI. ION BARBU, *JOC SECUND*

În ce privește abordarea interdisciplinară a textului lui Ion Barbu, *Joc secund*, pașii au fost următorii:

1. Elevilor li s-au lansat câteva provocări sub forma unor întrebări, care au reprezentat atât puncte de pornire a discuțiilor, cât și puncte de stârnire a interesului pentru temă:

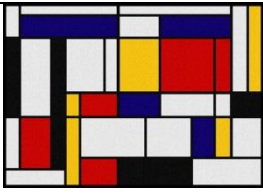
*Ce legătură există între cercul trigonometric și poezia *Joc secund*?*

Răspunsul am încercat să-l găsim împreună, transformând textul în imagine și căutând punctul de întâlnire dintre trigonometrie și poezie, așa cum sugera însuși poetul.

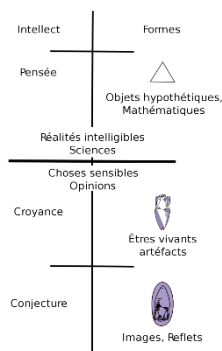
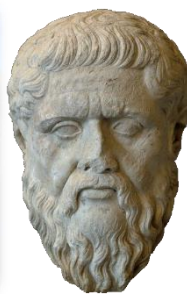
La următoarele întrebări, răspunsurile din partea lor au curs firesc. Le redau mai jos:

De ce și-o fi găsit Barbu inspirația la acești artiști?

Surse:				
George Braque (Iubesc regula care corectează emoția)	Mondrian (neoplastic orientat spre sugestia pură)	Brâncuși și Henry Moore (cu o sculptură bazată pe maximă concentrare, ca <i>muzica pură</i>)		E. A. Poe (<i>Ulalulme, Clopotele, Corbul</i>)
				

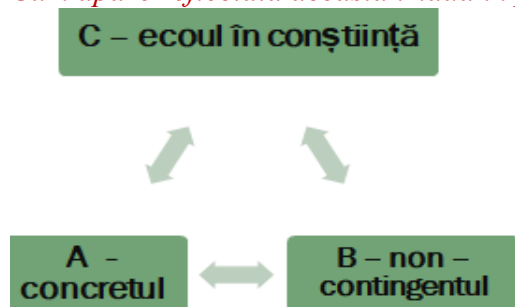
Răspuns: Toți tind spre abstractizarea maximă a ideilor.

Ce conexiune există între peisajul de mai jos, teoria lumilor la Platon, opera lui Henry Moore și poezia barbiană?

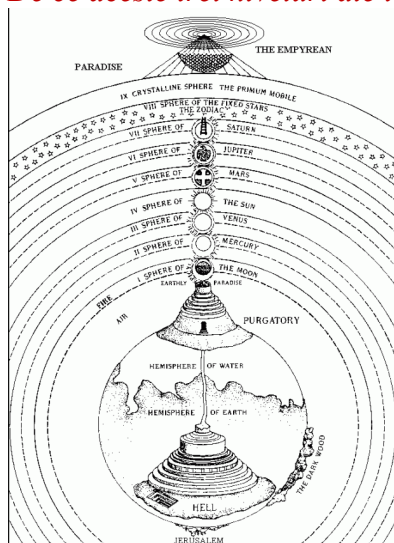
Răspuns: Eul, perceperea lumii reale, dar și intuirea celorlalte două lumi.

Cum apare reflectată această triadă în poezie?

Răspuns: Atât prin prisma jocului ca mod de cunoaștere = formă de transcendere, unind cele trei dimensiuni ale lumii, cât și prin nuntirea rațiunii cu simțirea în sfera spiritualului; joc secund = metaforă a artei, a poeziei

De ce aceste trei niveluri ale lumii se regăsesc în opera lui Dante?

R: Roata lui Venus, Mercur și a Soarelui – urcușul spiritual, tendința de anabasis, de creștere spirituală trecând prin toate nivelurile vieții (limburile)

De ce la Barbu termenul matematic de GRUP e un simbol al misterelor ce interferează: clăile de fire stângi? Care ar putea fi legătura cu sursa de inspirație precizată de criticul Constantin Ciopraga, respectiv pictura lui Robert Delaunay?

Sursă:

Robert Delaunay

Răspuns: E o întâlnire fericită între aparentele decalaje între planurile pictate. Ele se regăsesc într-un plan superior prin elementele cromatice și cele formale, construind o armonie.

2. Astfel, elevii au receptat mai apoi cu interes informațiile interdisciplinare. Li s-a vorbit despre matematicianul Dan Barbilian, mai apoi despre poetul Ion Barbu. Despre concepția lui referitoare la zona de întâlnire dintre trigonometrie și poezie.

3. Mai apoi, s-au decupat din text termenii din sfera matematicii, care au fost explicați prin prisma acestui domeniu, alături de alți termeni asociați ideatic: *ceas, dedus, adânc, creastă, tăind, cirezi agreste, grupuri, secund, nadir, zenit, însumare, invers, ascuns etc.* (vezi fișele)

4. Inevitabil, s-a intrat și în zona interpretării textului, care a atins astfel sfera transdisciplinară (interpretarea aparține doamnei prof. Octavia Potocean):

Din ceas (sfera sau cercul trigonometric), de sus, din lumea reală, **deducem** totul în **adânc**, **crestele calme** se oglindesc în **oglindea** apei, a mării și creasta din viața reală se oglindește-n oglindă și trece prin ea, simetric, în adâncul oglinzii, în **mântuitul azur** care ne trimite cu gândul la Dumnezeu (dumnezeiescul albastru azur). Cum trec aceste imagini din lumea reală-n adânc, în sufletul poetului și al nostru? Trec **tăind** oglinda apei și **încând cirezile agreste**, adică ducem cu aceste raze, prin tăietură, în adâncul sufletului, în imaginație, lucrurile care sunt (cirezile) din jurul nostru. Unde le ducem? În **grupurile apei**. În interiorul sufletului nostru sunt multe grupuri. Considerăm o lege și pe baza acesteia putem avea mai multe trăiri. În adâncul apei (subconștientul) avem mai multe grupuri care sunt legate între ele prin diverse legi care definesc acel grup. Așadar, ducem tăind și încând cirezile agreste prin oglinda mântuitalui azur în grupurile noastre, ale apei, în poezie, în lumea imaginară, sufletească. Cum le duce poetul? Ca un joc (pentru el, poezia e un joc de tip teoremă pe care ne-o transmite nouă, lectorilor, receptorilor poeziei, receptorilor acestui joc), ne cere să ajungem până acolo și noi trăim acel joc secund. El îl propune și-l propagă din lumea aceasta, din subconștient. E un **joc secund**. Dar cum e acest joc? Este **mai pur**. De ce s-a gândit matematicianul că este mai pur? A pornit de la numerele complexe ($z = a + ib$, unde a = numărul real al lui z și b este imaginarul lui z), a lăsat partea reală deoparte, pentru că poezia e legată de simbol, de suflet și s-a legat numai de partea imaginară. Așadar, dacă $a=0$, rămâne $a = i \cdot b$, pe care, dacă îl reprezentăm în sistemul de coordonate și pe planul cercului trigonometric, el ajunge pe axa OY, unde pe axa Y se află partea pozitivă (va fi undeva sus), iar dacă acesta se reflectă pe apa mării (intersecția dintre planul de deasupra – realitatea - cu planul de dedesubt, din adâncul mării, adică trăirile sufletești), atunci el se reflectă exact în **nadir**.

Așadar, punctul maxim (zenit) ajunge în nadir, deci P devine Z. Punctul cel mai înalt de pe cer care prin simetrie ajunge în L, care este nadirul. Deci punctul culminant din lumea creației este N, nadirul. Din adâncul apei, punct diametral opus este zenitul, punctul culminant din viața reală. Așadar, trăirile reale, cele mai puternice, sunt cele care strălucesc ca zenitul. Dar cu rădăcini adânci în sufletul tău. Maxim, simetric până la zenit. Dragostea adevărată din viața reală, cea pe care o transmiți celui pe care-l iubești, are rădăcini adânci în sufletul tău și este maximă dacă există acele simetrii între cele două lumi. Poetul (sau noi) în lumea lui (sau a noastră) însumează trăirile, **harfele răsfirate** care, de cele mai multe ori, zboară, se duc. Cum? În sens **invers** (trigonometric, deci în sens invers acelor de ceasornic), deci în sens pozitiv. Și cum se învârt? Nu o dată, că n-ai doar o trăire. Ciclic, ca la cercul trigonometric, cu perioada $2k\pi$ (ciclicitatea anilor, zi/noapte etc), întocmai ca viața noastră. Toate aceste trăiri (**harfe răsfirate ce-n zbor invers le pierzi**) unde se duc? Se duc într-un **cântec** ce **istovește**. Unde? În sufletul tău. Cum? **Ascuns** în suflet, în trăirile tale. **Cum numai marea** (lumea subconștientului, a imaginației, cea nevăzută cu ochiul liber) le poate găzdui. Acest cântec, aceste trăiri sunt purtate de gândurile tale întocmai ca acele **meduze** incolore. Și unde sunt duse, **plimbate** acele trăiri? Jos, în noi. Dar ele, meduzele, transportă gândurile și le duc până sub **clopotele verzi**. Ce mai rămâne să faci tu? Să întinzi mâna

și să atingi acele clopote verzi și, astfel, să împrăștii în jurul tău, să transmiți celor care vibrează ca tine dangățul aceluia clopot.

Fișe teoretice și fișe de lucru

Tudor Vianu relatează: *Cititorul care străbate paginile lucrărilor sale, nu trebuie să uite niciodată că se găsește în fața unui poet matematician. Chiar o simplă inventariere a vocabularului său arată cât dăorește astronomiei, mecanicii sau geometriei. Viziunea matematicianului este atât de puțin conexată cu activitatea simțurilor, atât de liberă de contingențele care întinerează funcțiunea lor, încât lumea care i se revează este resimțită de el ca pură. Pe de altă parte, față de lumea experienței, aceea a matematicii este a doua lume, o suprastructură ideală.*

Într-un asemenea univers ideal dorește să se situeze viziunea lui Ion Barbu și acesta este înțelesul expresiei **Joc secund**.

Basarab Nicolescu remarcă în opera sa, *Ion Barbu. Cosmologia Jocului secund*, că prin asocierea unui concept original matematic cu un cuvânt afectiv, Ion Barbu declanșează o mulțime de sugestii ce se adresează atât intelectului, cât și sensibilității.

Pornim de la ceea ce spunea Ion Barbu: **Există undeva, în domeniul înalt al geometriei și al trigonometriei, un loc luminos unde acestea se întâlnesc cu poezia.**

Luând textul poeziei *Joc secund*, vom analiza din punct de vedere matematic cuvintele pe care le-am subliniat:

Din ceas, dedus adâncul acestei calme creste,

Intrată prin oglină în mântuit azur,

Tăind pe înecarea cirezilor agreste,

În grupurile apei, un joc secund, mai pur.

Nadir latent! Poetul ridică însumarea

De harfe resirate ce-n sbor invers le pierzi

Și cântec istovește: ascuns, cum numai marea,

Meduzele când plimbă sub clopotele verzi.

Titlul inițial a fost *Din ceas, dedus...*, schimbat mai apoi în *Joc secund*, această metaforă sugerând ideea că arta este un joc al ideilor izolate din lumea reală. Ion Barbu percepe arta ca fiind "negația lumii".

Intenția poetului este de a îndepărta lumea de aspectul ei material pentru a o putea situa într-o realitate superioară numită metaforic *joc secund*. Astfel, lumea intră prin *oglină în mântuit azur*.

El consideră că lumea reală "se înalță" în piramidă până la Zenit, iar, în replică, refrângerea acestei lumi alcătuiește Nadirul (metaforă pentru potențialul creator al poetului).

Ceas - ideea timpului neclintit (poetic); sugerează măsurarea timpului, a deplasării, $d = t * v$ (distanța = timpul * viteza)

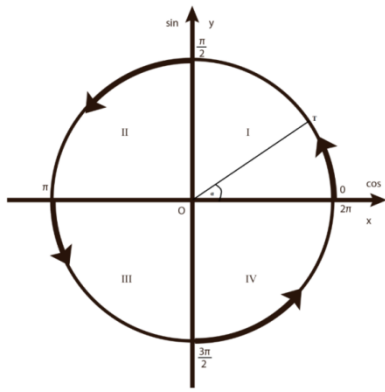
Cirezi agreste - elemente într-o mulțime, puncte în plan (matematic); mod de interpretare a artei (poetic)

Zbor invers - sens invers ar avea legătură cu cercul trigonometric.

Cercul trigonometric - este un cerc cu centrul în originea sistemului de coordonate, cu raza egală cu 1. Sensul de parcurs pe cercul trigonometric este sens invers acelor de ceasornic (matematic); ceasul trigonometric este reflecția în oglindă a ceasului și reprezintă arta (poetic)

Oglinda - suprafață plană (matematic); oglinda apei, transformarea zenitului în nadir (poetic)

Adâncul acestei calme creste - formă de relief, creasta fiind culmea, vârful unui deal, munte (geografic); aplicațiile/funcțiile pot fi reprezentate grafic și graficul lor va arăta stilistic ca un munte cu creste sau văi (matematic)

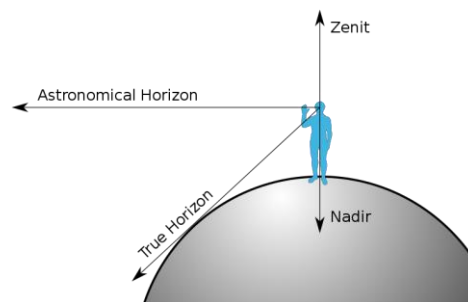
Vârfurile pot fi punctele de maxim relativ ale acestor funcții iar văile (adâncul crestei) pot fi punctele de minim (care pot să se afle deasupra axei OX sau sub axa OX) . Ele se numesc puncte de extrem ale funcției. Cel mai mare dintre punctele de maxim se numește maxim absolut (ar fi zenitul) cel mai mic dintre punctele de minim se numește punct de minim absolut. Simetricul zenitului este nadirul. Calme creste sunt puncte de maxim relativ.

Zenit - punct de maximă strălucire solară (poetic); punct de intersecție al vericalei locului cu sfera cerească, situat deasupra orizontului (deasupra capului observatorului)

(matematic)

Nadir - universul artistic care se reflectă în lumina asfințitului (poetic); punctul diametral opus zenitului; este punctul de intersecție dintre verticala observatorului și sfera cerească (matematic)

Nadir latent - oglindirea zenitului în apă. Tudor Vianu a afirmat că *arta este o resfrângere*

la puterea a doua a realității.

Poetic - opera artistică se naște din adâncuri, din mintea poetului (calme creste) dar și din adâncul sufletului.

Tăind – intersecția, două drepte se intersectează (se taie) într-un punct, două plane se intersectează după un plan (matematic)

Grupuri – o mulțime de puncte înzestrată cu o lege de compoziție care are trei proprietăți: asociativitatea, elementul neutru și elementul simetric. Dacă mai are și proprietatea de comutativitate, atunci grupul este abelian, comutativ (matematic).

Dedus – dacă se dau două propoziții P1, P2 atunci există posibilitatea ca P1 să implice P2, adică pornind de la P1 să deducem pe P2. (matematic)

Din ceas, dedus – prezintă actul de creație, nașterea poeziei care, conform gândirii poetului, este pe de o parte un act lucid al minții, un rezultat al gândirii, iar pe de altă parte un joc al fanteziei, al imaginației creatoare.

Secund – al doilea, urmează după primul sau de exemplu pentru funcția f, avem derivata întâi f' și derivata a doua f'' (f secund). Punctele în plan le putem nota A, A' (A prim), A'' (A secund) etc.

Însumarea – suma, adunarea.

Pur – Dacă $z = a * i$, a este real atunci z este pur imaginar în mulțimea numerelor complexe. Mai poate însemna exactitate și perfecțiune. (matematic)

Prin *joc secund, mai pur* - este expresia metaforică a operei de artă, care se inspiră, dar se desprinde de realitate. Poezia este o negare a lumii materiale, totul vine din lumea imaginară.(poetic)

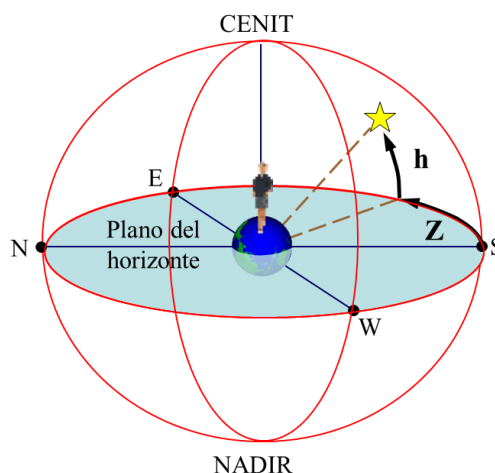
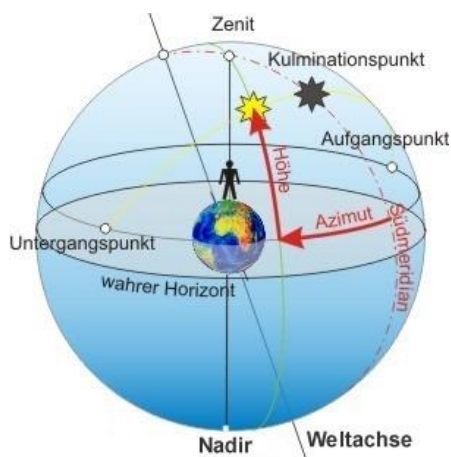
Revenind la zenit și nadir, lumea reală, cea a experiențelor, este reprezentată indirect prin zenit, simbol astral care împrășteie lumina, luminează materia poetică. *Nadirul latent* este

poetul care adună, însumează „harfele resfirate”, adică materialul poetic. Poetul adună aceste valori, le ridică pe cea mai înaltă treaptă a frumosului și are grijă de ele.

Cântecul este metafora poeziei (asemănată cu marea).

Meduzele – schimbă apa mării (chiar dacă ele sunt transparente) așa cum poetul schimbă realitatea după sentimentele sale și o exprimă așa cum o simte el.

Poezia *Joc secund* este o poezie modernă. Trăsătura principală a modernismului este promovarea noilor valori ale societății capitaliste, omul se îndepărtează de natură și preferă să își cunoască *natura* interioară umană.

Fișe de lucru

1. PROVOCARE INTERDISCIPLINARĂ

Selectează din textul *Oul dogmatic* termenii din domeniul matematicii și explică-i în maniera explicațiilor primite la textul *Joc secund*, în cadrul webinarului interdisciplinar:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Având în vedere aprecierea critică ce îi aparține lui Constantin Ciopraga, dar și sursele de inspirație artistică, redactează un eseu liber, în care să faci referire la întâlnirea dintre matematică și poezie în opera lui Barbu. Vei face referire la textele abordate în cadrul webinarilor și la exemplele culturale (sursele de inspirație artistică) abordate:

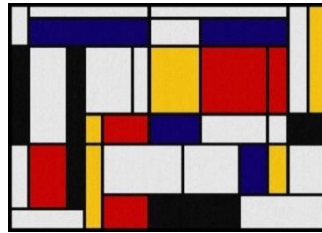
Cantonat exclusiv în universul poeticului, probabil că autorul Jocului secund ar fi ajuns la o viziune tragică. Matematicile îi modifică filozofia: mai exact, i-o fundamentează, înlesnindu-i relații pe cale de intelect cu infinitul. Poetul e flancat constant de matematician – și invers. Aceștia, co-subiecți în perpetuitate. Autorul Jocului secund e un urmaș îndepărtat al lui Parmenide, vechiul filosof al ființei, totodată poet și matematician.

SURSE DE INSPIRAȚIE ARTISTICĂ:

George Braque

Mondrian

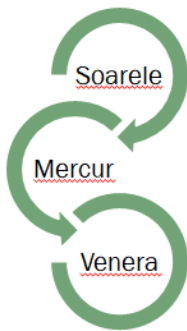
Brâncuși

Henry Moore

Roatele

Limburile dantești

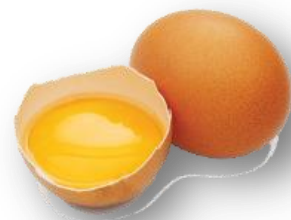
REZOLVĂRI PROPUSE DE ELEVI:

CERINȚA: Selectează din textul *Oul dogmatic* termenii din domeniul matematicii și explică-i în maniera explicațiilor primite la textul *Joc secund*, în cadrul webinarului interdisciplinar:

MITA ALEXANDRA, X A:

E dat acestui trist norod
Si oul sterp ca de mâncare,
Dar viul ou, la vârf cu plod,
Făcut e să-l privim la soare !

Cum lumea veche, în cleștar,
Înoată, în subțire var,
Nevinovatul, noul ou,

Palat de nuntă si cavou.

Din trei atlazuri e culcuşul
În care doarme nins albuşul
Atât de gales, de închis,
Cu trupul drag surpat în vis.

Dar plodul ?
De foarte sus
Din polul plus
De unde glodul
Pământurilor n-a ajuns
Acordă lin
Si masculin
Albusului în hialin :
Sărutul plin.

Om uitător, ireversibil,
Vezi Duhul Sfânt făcut sensibil?
Precum atunci, si azi -- întocma :
Mărunte lumi păstrează dogma.

Să vezi la bolţi pe Sfântul Duh
Veghind vii ape fără stuh,
Acest ou -- simbol ti-l aduc,
Om şters, uituc.

Nu oul roşu.
Om fără sat si om nerod,
Un ou cu plod
Îti vreau plocon, acum de Paşte :
Îl urcă -- în soare şi cunoaşte !

Si mai ales te înfioară
De acel galben icusar,
Ceasornic fără minutar
Ce singur scrie când să moară
Şi ou si lume. Te-înfioară
De ceasul, galben necesar...
A morţii frunte -- acolo-i toată.
În gălbenuş,
Să roadă spornicul albuş,
Durata-înscrie-în noi o roată.
Întocma -- dogma.

Încă o dată :

E Oul celui sterp la fel,
Dar nu-l sorbi. Curmi nuntă-în el.
Si nici la clocă să nu-l pui !
Îl lasă -- în pacea -- întâie-a lui,

Că vinovat e tot făcutul,
Și sfânt, doar nunta, începutul.

Norod=se face referire la o mulțime

Oul=sfera care, asemenea unui cerc, prezintă infinitatea punctelor, datorită inexistenței laturilor

Sterp=mulțimea vidă

Vârf=punctul de maxim atins de un grafic, în acest caz viața scriitorului

Soarele=din nou un corp ceresc circular, care face trimitere la cadranul ceasului pe care se pot proiecta atât orele, cât și momentele vieții în sine

Cleștar=transparența, linia dintre real și imaginar

Albușul=nevăzutul, partea imaginară care înconjoară miezul fiecăruia

Surpat=punctul de minim al unui grafic

BODEA LAURA, X A:

Poezia *Oul dogmatic*, aparținând liricii ermetice, a fost scrisă în Ajunul Paștilor 1925 și publicată în revista „Cetatea literară” (1926), fiind apoi inclusă în ciclul *Uvedenrode* din volumul *Joc secund* (1930). Poezia este structurată în patru secvențe lirice inegale, delimitate de poet, dar legătura dintre matematică și arta poetică poate fi observată abia de la a treia strofă. Versurile "Ceasornic fără minutar" și "Te-înfioară/De ceasul, galben necesar..." ne duc cu gândul la două aspecte ale acestui cuvânt. Ceasul este cunoscut ca având două semnificații, una poetică a ideii timpului neclintit, iar una matematică a măsurării timpului, a deplasării. Această paralelă ne-ar putea duce cu gândul că oricât am încerca să măsurăm timpul, să ne decidem asupra unei limite și al unui sfârșit, mereu concluzia ne va înfiora, întrucât noi ca și oameni cu o fire curioasă vrem mereu să primim răspuns întrebărilor noastre, chiar dacă acest lucru nu este întotdeauna posibil, astfel că noi tot vom merge până la capătul lumii pentru a reuși. "Roata" de care se vorbește mai apoi ne duc cu gândul din nou la mai mult de un singur lucru, întrucât acesta este până la urmă talentul lui Barbu: să creeze aceste paralele, acest genotext pe care noi să le descoperim, acest poet evitând să ne pună interpretarea pe tavă și acordându-ne această șansă de a-i descoperi secretele puse de el însuși în poeziile acestuia. "Roata" este un simbol ce împărțea lumea în două componente esențiale: mișcarea de rotație, perimetrul său și imobilitatea (centrul său), reflectând principiul aristotelian al "mișcătorului nemișcător". A devenit o temă obsesivă în gândirea mistică, semnificând contrastul dintre principiul volatil (în mișcare și, de aceea, de tranzitoriu) și cel fix. Adeseori, obada roții este împărțită în sectoare ilustrând faze ale trecerii timpului, astfel această strofă cuprinzând atât de senzual și de mistic această vulnerabilitate a omenirii de a cunoaște tainele timpului. Sfârșitul operei concluzionează ceea ce am descoperit citind opera și anume că opera artistică se naște din mintea poetului, dar și din adâncul sufletului, astfel că poetul se găsește vinovat pentru aceste senzații pe care ni le-a provocat pe parcurs, din momentul în care această operă și-a găsit "începutul".

BALTĂ MIHNEA, X A:

Dar viul ou, la vârful cu plod : Vârful poate reprezenta punctul atins de o parabolă

Încă doarme nins albușul/ Atât de galeș, de închis : Faptul că oul nu are colțuri poate reprezenta perfecțiunea.

Dar plodul?/ De foarte sus/ Din polul plus : Este prezentată o asemănare a vieții, fiind prezentă ideea graficului și a posibilităților de a urca sau de a coborî.

Ceasornic fără minutar/ Ce singur scrie când să moară/ Și ou și lume.: Viața este asemănată cu minutarul, deoarece orientarea este elementară, dar și datorită faptului că trecerea ei nu este nici rapidă nici încetă.

CIOBANU LARA, X A:

- **vârful** – punctul de intersecție a laturilor unui unghi sau ale unui triunghi, a muchiilor unei piramide etc.
- **ceasornic** – ideea timpului neclintit, sugerează măsurarea timpului, a deplasării, $d = t \cdot v$ (distanța = timpul ori viteza)
- **minutar** – măsurarea unui unghi, care se măsoară în grade, minute și secunde
- **ceasul** – ideea timpului neclintit (poetic), sugerează măsurarea timpului, a deplasării, $d = t \cdot v$ (distanța = timpul ori viteza)
- **închis** - capetele și tipul unui segment

LAZĂR IRINA, X A:

Oul dogmatic se construiește pe simbolul universal al creației. Oul este adevărata axă conceptuală ce sudează cele patru părți alcătuitoare.

Ou - Oul este considerat, în diverse culturi populare, inclusiv în cea românească, drept simbol al fecundității, prosperității, fiind prezent atât în obiceiurile de primăvară, cât și în anumite practici legate de ciclul vieții: la venirea ursitoarelor la un nou-născut, la nuntă, ca sacrificiu adus morților; dar îl întâlnim și în basme, având putere apotropaică, de alungare a duhurilor rele, calitate acceptată și sub raport religios-creștin

- În geometria euclidiană, sfera e un corp geometric, delimitat de puncte cu distanță egală față de centru

Norod - mulțime caracterizată prin incapacitatea de a-și descopri originile

- Mulțime de puncte dezordonate într-un plan

Albușul - haosul, necunoscutul

Gălbenușul - scopul final, esența vieții

Bolți - necunoscut

-graficul funcției de gradul 2, denumită parabolă

Surpat – sfârșit

- minimul unei parabole (convexe sau concave), vârful acesteia, a funcției de gradul 2

Sterp – pustietate

- mulțimea vidă, nulitatea

Plin –întregirea sufletească

- infinitul

Dogma – firescul, banalitatea, rutină, monotonică, simplă

- axioma matematică

PARASCA DAMARIS, X A:

- **Dar viul ou, la vârf cu plod** : vârful poate reprezenta punctul atins de o parabolă, fie punctul situat cel mai sus, fie cel mai jos pe axa numerelor. Astfel, perioada copilăriei poate fi privită ca o etapă de minimă dezvoltare, un moment care inițiază creșterea continuă ce va surveni în următorii ani de viață, sau ca apogeul traiului cunoscut, un timp dominat de puritate, bucurie, căldură, zâmbet și surâs, având o viziune care nu a fost încă încețoșată de obstacolele parcursului existențial.
- **Încă doarme nins albușul/ Atât de galeș, de închis** : linia curbă închisă creionează un contur armonios, fără colțuri, ce poate fi considerat atât simbol al perfecțiunii datorită blândeții estetice, cât și al infinitului, căci linia poate fi parcursă neîncetat și tot nu i se poate identifica vreun capăt. Oul urmează și el forma unei linii curbe închise, albușul reprezentând puritatea fragilă, accesibilă ochiului numai după spargerea învelișului aparent de perfecțiune, pas necesar pentru a permite pătrunderea în esență.
- **Dar plodul?/ De foarte sus/ Din polul plus** : planul numerelor reale pozitive este mărginit de două axe: cea orizontală care merge dinspre origine la infinit, derulându-se în partea dreaptă, și cea verticală, urcând și ea la nesfârșit. Astfel, plodul, fiind plasat în lumea reală, are, parcă, în drumul său o infinitate de oportunități, condiționate, însă, de sensul alegerilor pe care le face (pentru a rămâne în sfera pozitivă, trebuie să ia deciziile corecte, drepte, căci axa orizontală merge spre dreapta). Plodul este lăsat să cadă de undeva de sus, fapt ce garantează parcursul finit al acestuia în viață; pe măsură ce căderea îi asigură întoarcerea la origine, orizontul posibilităților se îngustează, iar corectitudinea alegerilor determină punctul de aterizare al individului, acesta fiind situat undeva în planul mărginit al realității.
- **Ceasornic fără minutar/ Ce singur scrie când să moară/ Și ou și lume.:** pe ceas, minutarul este cel mai lung indicator, dar nu e nici cel mai lent, nici cel mai iute și nici cel mai precis. Un ceasornic fără minutar ar face pierderea noțiunii timpului inevitabilă, motiv pentru care oamenii ar trăi într-o permanentă incertitudine datorată lipsei de precizie și unei inconștiențe a precedentului.

Oprirea ceasului ar putea trece neobservată ore bune, la fel cum moartea întregii lumi ar rămâne nedescoperită până la dezvoltarea unei noi civilizații; timpul necesar evoluției unei civilizații nu ar însemna mai mult de o oră când privim ceasornicul cosmic, vechi de miliarde de ani ce se scurg cu viteza luminii.

- **Îl lasă – în pacea – întâie-a lui :** numărul unu se află, în mulțimea numerelor naturale, cel mai aproape de zero, de origine. Pacea care îi e întâie oului sugerează faptul că ea este aproape de natura lui, de firească, intră în valorile sale organice și se reflectă în deprinderile înrădăcinate în normalitate. Astfel, cele două părți ale oului trăiesc închise împreună, așa cum au fost menite să o facă de la începuturile timpului, iar separarea nu face parte din natura lor, venind ca o ruptură pentru un tot unitar altfel armonios.

STOIU ANCA, X A:

Polul plus- în matematică semnifică partea pozitivă

Ireversibil- care nu poate reveni în starea inițială

Urcă- semnifică urcarea sau ascendența, în poezie ”urcă -în soare și cunoaște” reprezintă înălțarea omului dincolo de aparențe, în lumea sacră și profundă

Roată-sugerează rotirea în jurul unei axe, întoarcerea omului de unde a plecat

Ceasul- obiect cu ajutorul căruia se măsoară precis timpul, în poezie având rolul de a arăta scurgerea timpului, efemeritatea

Ceasornic fără minutar- eternitatea sau independența în raport cu timpul, posibilitatea omului de a-și scrie propriul destin

LĂPĂDAT ANDREEA, X B:

Norod = mulțime

Oul = sferă, infinitatea punctelor, datorită lipsei laturilor

Sterp = mulțime vidă

Vârf = punctul de maxim atins de un grafic, în poezie reprezentată de viața poetului

Soarele = corp ceresc circular, asemănat cu un ceas

Cleștar = transparență, linia dintre real și ireal

Albușul = partea imaginară a fiecărui individ care înconjoară nucleul (gălbenușul)

Gălbenușul = esența vieții fiecăruia

Surpat = punctul de minim al unui grafic

Vis = partea ireală

Foarte sus = zenit-ul

Plin = întregirea, însumarea

Ceasornic = măsurarea timpului, a deplasării

MORARU OVIDIU, X B:

În *Oul dogmatic* de Ion Barbu, în primul catren, se prezintă o ecuație cu o necunoscută-variabilă, oul viu. Ecuația depinde de doi parametri, ”oul sterp” și ”viul ou”.

Prin versul introductiv, ”E dat acestui trist norod” se enunță existența necunoscutei, a unei lipse.

Găsirea necunoscutei se realizează din interiorul oului viu, și este redată în secvența: „Dar plodul ?/ De foarte sus/ Din polul plus/ De unde glodul/ Pământurilor n-a ajuns/ Acordă lin/ Și masculin/ Albușului în hialin:/ Sărutul plin.”. Plodul reprezintă sămânța cunoașterii, aflată la ”polul plus”, la nivelul transcendentului. Prin atingerea de albuș, acesta transmite cunoașterea la albușul hialin, transparent ca sticla.

Determinarea soluției și verificarea în real devin pași dogmatici prin trecerea în absurd, metodă de demonstrare universală, folosită pentru cazul cel mai nefavorabil, un ” Om uitător”.

Dogma este din nou invocată în pasajul ”În gălbenus,/Să roadă spornicul albus,/Durata-înscrie-în noi o roată./Întocma – dogma.” Se face referire la dogma asociată cu măsurarea timpului.

Pasajul din încheiere sugerează o soluție din afara unui interval definibil, concluzionându-se: ” Că vinovat e tot făcutul,/ Și sfânt, doar nunta, începutul.” Ideile aparțin transcendentului, sunt sfinte și ideale, dar incompatibile – cel puțin nu în totalitate – cu planul real.

RUJA ROXANA, X B:

Norod -poporul care ilustrează spiritul și sacrificiile pe care fiecare dintre noi trebuie să le facem

-o grupare de elemente care au ceva în comun (o mulțime)

Ou –reprezintă atât viața, cât și moartea

-are formă ovală, iar în matematică mulțimile se reprezintă sub forma unor diagrame asemănătoare cu oul

Soare -lumina înțelepciunii și puterea de a renaște în fiecare zi

-forma unei sfere

Vis -dimensiunea care se naște în interiorul minții și care este bazat pe imaginație și dorințe cauzate de factori pe care îi întâlnim în lumea reală

-un număr complex $z=a+bi$ are atât parte reală(a) cât și o parte imaginară(bi)

Bolți - face referire la Bolta Cerească, locul care presupune ascensiunea sufletească

-parabola(forma graficului funcției de gradul doi $ax^2+bx+c=0$) are forma unei bolți atunci când $\Delta>0$ și $a<0$

Icosar -statornicia și eternizarea trăirilor

-formă rotundă, de cerc, care are unele inscripții la fel cum regăsim și unele notații pe forma unui cerc în cadrul rezolvării unui exercițiu

Ceasornic -trecerea timpului care deja nu mai are valoare la nivelul minutelor (pentru că acestea trec foarte repede)

-indică măsurarea timpului în raport cu deplasarea folosind formula $d=t*v$

Cavou -sfârșitul vieții pământești

-formă paralelipipedică

Vârf -culmea înălțării sufletești unde totul capătă sens

-forma graficului funcției de gradul al doilea este o parabolă care se aseamănă cu un deal/munte având un vârf

Cleștar -(cristal)dispune de o transparență care face referire la sinceritatea sentimentelor care sunt pure

-cristalul dispune de o formă simetrică, aceasta regăsindu-se și în matematică ilustrând cu exactitate o formă regulată care dacă o împărțim în două părți egale este la fel, dar văzută în oglindă

Lin -delicatețea și liniștea cu care lucrurile importante pentru suflet sunt săvârșite

-în matematică se poate corela cu drumul parcurs de o dreaptă(d) care nu prezintă obstacole

Hialin -ilustrează transparența sentimentelor

-partea reală(a) a numărului complex $z=a+bi$

Dogma -sfînțenia cu care popoarele își respectă tradițiile și cultura religioasă

-se aseamănă cu o axiomă, deoarece este o teorie care nu poate fi contrazisă, dar care se consideră adevărată

Simbol -dovada oferirii unei ofrande care semnifică viața

-este folosit în matematică pentru a transmite niște informații într-un mod mai scurt și mai precis

Gălbenuș -esența de dincolo de aparență în care este învelit (albușul)

-se aseamănă cu centrul cercului trigonometric care se află la intersecția axelor

Ox și Oy

Roata -conceptul de ciclu al vieții (ne naștem, trăim și murim)

-conturul cercului trigonometric care are însemnat pe el etapele vieții

ESEURI ELEVI

Matematica și poezia în opera lui Ion Barbu

Ovidiu Moraru, XB

Matematicianul Dan Barbilian, remarcat în lumea literară sub numele de Ion Barbu, a fost considerat, începând de la contemporanii săi, ca fiind cel mai mare matematician dintre poeți și cel mai mare poet dintre matematicieni, precum afirmă și academicianul Grigore Moisil. Viziunea matematicianului-poet despre lume este bine șlefuită de conexiunea dintre logica matematică și viață, univers. Gândirea sa este conștientă de existența unei finalități a fiecărui lucru, de găsirea unei soluții pentru fiecare problemă.

Criticul Constantin Ciopraga consideră că legătura poetului cu matematica îi înlesnește acestuia relații pe cale de intelect cu infinitul și subliniază faptul că ieșirea înafara universului poetic schimbă perspectiva tragică din *Joc secund* cu una rațională, astrală. Viziunea este una intelectualistă, prin cultivarea încifrării, a criptării mesajului. Poetul face apel la *gnoseologie*, prin cultivarea concepțiilor despre cunoaștere prin prisma filosofiei și a matematicii trigonometrice, fapt întărit de comentariul lui Ciopraga: *Autorul Jocului secund e un urmaș îndepărtat al lui Parmenide, vechiul filosof al ființei, totodată poet și matematician.*

Gândirea barbiană se întemeiază pe concepția conform căreia poezia este un semn al minții, ea interferând cu matematica. Poezia lui Ion Barbu atinge ideaul său prin complementaritatea cu matematica în volumul *Joc secund* din 1930, ce constituie un exemplu de lirică ermetică și abstractă, mai greu accesibilă, codificată. Lirica ermetică se remarcă cu poeme întoarse spre propriul lirism elevat și esențializat, venit din contemplarea sinceră a lumii, precum în *Oul dogmatic* și *Joc secund*.

Poetul caută să sublinieze prin asociere cu repere matematice precise precum cercul trigonometric, în *Joc secund*, relația dintre lumea superioară, intelect – știința și arta, și lume. Barbu consideră arta ca pe o "negație a lumii", iar, dezvoltând motivul oglinzii, susține ipoteza că ceasul trigonometric este reflecția în oglindă a ceasului propriu-zis și reprezintă arta. Astfel, arta este logic inversă timpului, profanului chiar, sensul parcurs pe cercul trigonometric este inversul acelor de ceasornic. Din această relație este dedusă ideea, creația, arta poetică. Relația prezentă este ilustrată și de lucrarea sculptorului britanic Henry Moore,

intitulată *Trei puncte*, în care fiecarui vârf, punct, îi corespunde un impuls corelativ, acestea creând împreună o imagine a uniunii dintre cosmos, om și idee.

Lirismul lui Ion Barbu este puternic influențat de concepțiile lui Platon. Lumea reală este văzută ca o copie de ordinul I a lumii ideilor, în vreme ce arta reprezintă o copie de ordinul II a lumii reale și de ordinul III a lumii ideilor. Lumea ideilor este susținută ca o dimensiune abstractă, superioară, putând fi descoperită doar prin metaforic, prin codificarea mesajelor ei. Această teorie poate fi conectată cu inspirația dantescă – cele trei roate necesare. Roata Venerei reprezintă trăirea instinctivă, impură, deci lumească, superficială, iar Roata lui Mercur reprezintă faptul concret, intelectul, rațiunea, ce poate releva aproape totul, dar care nu poate atinge absolutul. Absolutul corespunde Roatei Soarelui, un element intangibil, ideal. Un alt aspect cu rol central în opera poetului modernist este condiția creatorului. În *Joc secund*, aceasta presupune ascensiunea poetului spre soare ("mântuit azur"), spre a putea atinge înțelepciunea. În pasajul „Poetul ridică însumarea / de harfe resfirate / ce-n sbor invers le pierzi”, poetul face referire la propria artă ca la un cântec, venit dintr-o însumare a înțelepciunilor lumii, atinse de ideal. Însumarea o putem regăsi și în opera lui Constantin Brâncuși, lucrările sale inspirând nevoia de concentrare, cu scopul de a pătrunde înțelesuri superioare. Atât în arta poetică, cât și în sculptură, artiștii fac trimitere la principiul pictorului francez George Braque, care face referire la desăvârșirea regulii care corectează emoția.

Motivele semnificative, remarcabile, întâlnite în opera poetului matematician sunt oglinda, zborul și motivul orfic. Oglinda, prin diversele ei forme, asociată de multe ori cu acvaticul, simbolizează transcendentul, imaginea ideală a lumii reale, o poartă spre lumea ideilor, cercul trigonometric ascuns în versurile poeziei *Joc secund*. Zborul, pe lângă ideea de libertate, omniprezentă în poeziile moderniste, sugerează ridicarea, înălțarea gânditorului, creatorului la înțelepciune, în transcendent. De asemenea, motivul orfic inspiră nevoia unei noi armonii pentru lumea profană, superficială, o ordine venită din superior.

Tudor Vianu descrie universul literar al lui Ion Barbu ca fiind "liber de contingentele simțurilor care întinerează funcțiunea lor, încât lumea care i se revează este resimțită de el ca pură." Mecanismul literar creat de poetul român în plin modernism este inspirat de ideal, și trimite în lumea reală mostre de înțelepciune prin prisma unui creator.

Lirica lui Ion Barbu, în raport cu matematica, oferă un nou tip de acces la înțelepciune, cunoaștere, prin universalitate, libertate, cât și printr-un stil direct al intelectualului detașat, ce aspiră spre transcendent.

Jocul secund al artei

Alexandra Mita, XA

Timput e doar perspectiva. Abia după ce am analizat creația lui Ion Barbu „Joc secund”, am înțeles cu adevărat ce înseamnă acest lucru. Pot spune că am fost orbită de un univers sacru fals, creat de dorința înțelegerii doar prin prisma sentimentelor. Adesea suntem obligați să alegem o parte din noi înșine: umanul, sau raționalul, mă întreabă unul din profesori. Încremenesc, de ce trebuie să iau o decizie, când nu există o diviziune între cele două. Poezia, muzica, matematica, dar și restul artelor se bazează pe sincretism. Despărțind una, restul devin simple piese fără valoare. Citatul lui Constantin Ciopraga esențializează un întreg concept despre ce înseamnă să fii mai mult decât un poet, astfel că Barbu a reușit să deschidă orizontul celor care își doresc mai mult decât simple explicații care pot fi transpuse doar prin cuvinte.

Dacă ar fi să ne raportăm la ceea ce lăsam în urmă, acel ceva ar fi creația. Amintiri, scrieri, exuvii sunt cele ce ne reprezintă până la urmă, poate de aceea fiecare își făurăște acel drum, încercând să fie remarcat. Însă Barbu a ales să treacă dincolo de ordinar, datorită îmbinării matematicii cu literatura. Astfel că opera sa devine eternă și ascunsă de ochii

adormiți ai celor ce nu îndrăznesc să coreleze multilateralitatea lumii. Poate de aceea oglinda îl fascinează atât de mult pe poet. În această suprafață plană totul este o copie a realității, în care literele refuză să își dezvăluie secretele. Autorul este astfel nevoit să descifreze tainele acelei rupturi cosmice, concept evidențiat prin sintagma „Intrată prin oglindă în mântuit azur”. Totul devine învăluit în acea sferă spirituală, o oarecum mântuire, conturată de acea înălțare. Însă poetului îi place să aibă mereu acea revelație, un anabasis și catharsis continuu, însă pe alte nivele ale existenței, căci care ar fi rostul trăirii într-o singură parte, un singur loc? Jocul, adică un proces de durată ce își propune transformarea prin simbiotismul artei cu intelectul, se transpune în lumea profană, luându-i locul. Însă oare acest lucru nu se întâmplă și în „Divina comedie”, alături de Dante? Pot spune că este chiar prima operă care m-a format, care m-a deschis orizontul posibilităților, datorită spiralei care traversează atât infernul, cât și paradisul, având acea zonă intermediară, purgatoriul, sugerându-se faptul că extremele formează cunoașterea, trezirea conștiinței adormite ce are nevoie de un impuls. Această idee se creionează și în poezia „Joc secund”, însă de data aceasta, oarecum dublată. Sublim. Grotesc. Nadir (infern). Zenit (paradis). Pe axa realului se găsește grotescul și sublimul, alături de gradația dintre cele două categorii estetice, care au reușit să acapareze lumea culturală, însă doar planul imaginar oferă zenitul și nadirul, unde ceasul, timpul despre care toți poeții vorbesc, se dovedește a fi oglinda care controlează întregul univers, datorită răsfrângerilor și a condiției care mereu se deplasează. Tind să cred că nu poți ști ce e zenitul fără nadir. Ce sens ar mai avea? Fără un „zbor invers”, mister, fără acea sufocare în valurile mării, simbol pentru însăși matricea vieții. Astfel, Constantin Brâncuși îi corespunde lui Barbu în sculptură, căci prin simbolurile utilizate, dar și încercarea de a lăsa un nivel de interpretare învăluit de mister, se împletește metadiscursul. „Exegeze”, adică oul, șlefuit de acest artist, se dovedește a fi redarea întregii opere ca idee, esențializând obiectul închis care stă să se deschidă, întrucât va fi mereu acea suspensie ce nu se așteaptă a fi reluată, asemenea unui retoricism explicabil, o axiomă în termeni matematici.

Creatorul reprezintă poate cea mai importantă ipostază a unui muritor care își dorește nemurirea. Creând, acesta rămâne veșnic prins în propria lume făurită. Datorită acestei perspective, înțeleg oarecum dorința poetului, acea energie a unei nebunii: încercarea e a explica ceva ce încă pentru unii nici nu există. Recunosc, nu am fost pregătită de impactul poeziei, am încercat să suprapun lumi deja create, adică să interpretez unicitatea construită prin deconstrucție, însă realizarea faptului că trebuie mai mult de atât, acea analiză complexă asemenea unei probleme de matematică, oferă satisfacția conectării cu însuși poetul. Astfel că, prin această tehnică a încifrării, a ermeticului, celui care scrie nu îi este frică să experimenteze căderea liberă în propriul joc. Prin această idee se accentuează ideea condiției creatorului, de a însuma totalitatea vocilor lumii și de a le multiplica într-un proces istovitor asemănat cu un cântec, fiind redat de secvența „Poetul ridică însumarea /de harfe resfirate /ce-n sbor invers le pierzi”, întrucât curiozitatea îl obligă pe poet să se redefinească în nedevenire. Scriitorul nu definește poezia ca fiind doar cu o simplă parte, ci cu un întreg, deoarece, datorită gândirii matematice, reușește să descopere acea latură pe care mulți artiști o ignoră, o banalizează. Doar așa, adăugând geometria, climaxul și abisul devin posibile în spirala mult venerată de Mircea Eliade. Așadar, poetul nu se teme de poziția sa pe acest plan, căci este conștient de răsfrângerea zenitului în nadir. În acest mod se face referință la complexitatea artei care împletește mai multe discipline alături de făuritorul acesteia. Prin poziționarea sa latentă, nu activă, se evidențiază cu adevărat potențialul ascuns ce așteaptă o actualizare. Poate de aceea, Ciopraga îl consideră pe Ion Barbu drept „urmaș îndepărtat al lui Parmenide”, căci folosindu-se de o viziune gnoseologică și intelectualistă, poetul oferă simetria lăuntric-exterior, real-ireal, lumină și întuneric, raporturi ale unor generalizări oarecum personale, complexe, ce sintetizează, mai presus de toate, relația dintre sentiment și rațiune. De ce meduze? De ce nadir? E ca și cum l-ai întreba pe Mondrian de ce figuri

geometrice și culoare. Cred că fiecare operă se dezvăluie numai celor ce relaționează cu aceasta, iar frica cea mai mare a unui scriitor devine astfel, uitarea, neînțelegerea, conștientizarea timpului, ce, treptat, va ruina propria plăsmuire. Curajul celor ce îndrăznesc până la urmă, în ciuda riscului, sugerează pasiune, echilibru, adică genialitate.

Pentru a conchide, cel ce scrie are mereu contingenta în mână; este alegerea sa modul în care distorsionează, simulează, sau reflectă acea lumină interioară pe care o transpune într-o nouă parte, adică propria operă.

Întâlnirea dintre matematică și poezie în operele lui Ion Barbu

Roxana Ruja, XB

După cum spunea și Jean Baudrillard, „Trăim într-o lume în care cea mai mare provocare este ignorarea realității și în același timp mascarea acesteia”, subliniind relația de necesitate reciprocă referitoare la lumea realității îmbrăcată în cea a imaginarului, a dorinței, adică lumea matematicii mascată în cea a poeziei. Acest lucru se regăsește și în poeziile scrise de poetul Ion Barbu, însă cernute prin mintea matematicianului Dan Barbilian.

Citind poeziile sale, ni se oferă șansa de a descoperi lumea din două perspective total diferite, însă care au același scop, adică viziunea asupra lumii care trebuie percepută atât cu mintea, cât și cu sufletul. Poeziile lui Ion Barbu au la bază transpunerea lumii reale în lumea artistică sub o formă concepută de mintea unui matematician care își dezvăluie sentimentele în lumea artistică folosindu-se de simboluri din lumea științei exacte. Acest lucru se remarcă și în poezia „Joc secund”, care evidențiază rolul poetului în societate, acela de a crea, și cel al poeziei, acela de a bucura sufletul prin puterea cuvântului. În prima strofă a poeziei sunt transpuse ideile lui Platon, adică faptul că lumea reală este copia de ordinul unu a lumii ideilor, iar arta este o copie de ordinul unu a lumii reale și de ordinul doi a lumii ideilor. Se pleacă de la ideea că lumea ideilor este ceea ce inspiră spre a da viață artei și este greșit să considerăm lumea reală ca fiind punctul de plecare al procesului de creație. Acest lucru se remarcă și în exemplul „Din ceas, dedus” reprezentând actul creației care este atât un act lucid al minții, cât și un joc al fanteziei. Poetul evidențiază relația dintre nadir și zenit amplificând importanța creatorului și a artei, două lumi care devin una. Conceptul contopirii este ilustrat și de către Henry Moore prin lucrarea intitulată „Trei puncte” care are ca loc de plecare trei poziții diferite, dar care se întâlnesc în același loc, semnificând cele trei etape ale vieții care au același scop, valorificarea momentului.

În viață este esențial să deținem un echilibru în tot ceea ce ne privește, însă cel mai important este să găsim echilibrul între minte și suflet, lucru pe care poetul Ion Barbu a reușit să-l transpună în lucrările sale. Acest lucru este susținut și de către criticul literar Constantin Ciopraga „Poetul e flancat constant de matematician-și invers”, care evidențiază relația de interdependență dintre minte și suflet. Întreaga viziune pe care o prezintă Ion Barbu în operele sale este corelată cu viziunea pe care o are matematicianul Dan Barbilian asupra aceluiasi subiect. Acest lucru se remarcă și în exemplul „Poetul ridică însumarea / De harfe răsfirate”, semnificând faptul că menirea poetului este aceea de a culege ideile, de a le filtra prin prisma propriului suflet, ca mai apoi să îi ofere cititorului produsul final, la fel cum și matematicianul efectuează diferite operații pentru a ajunge la rezultatul final. Un exemplu cultural care face referire la legătura dintre matematică și artă, dintre minte și suflet este „Divina Comedie”. Aceasta prezintă cele trei niveluri ale existenței și ale parcursului sufletului: infernul, purgatoriul și paradisul. Ființa umană parcurge cele trei etape pentru a ajunge la rezultatul final, și anume descoperirea de sine și rolul fiecăruia în lume.

În concluzie, putem observa faptul că Ion Barbu ne prezintă esența și importanța legăturii dintre poezie și matematică, dintre real și imaginar, dintre minte și suflet, prin

abordările temelor și manierei de construcție a textului bazându-se pe termeni matematici, dar care transmit un mesaj filosofic, poetic.

Lirismul matematic barbian

Mihnea Baltă, XA

Lirismul specific barbian se întemeiază pe concepția conform căreia poezia este “un semn al minții”, ea reprezentând intelectualizarea emoției, după cum dictau și reformele lovinesciene. Poetul renunță la trăiri, sentimente și își îndreaptă atenția spre exprimarea gândurilor, a ideilor pure, abstracte. Poezia lui Barbu interferează constructiv cu matematica, cu gradul ei de o dificultate înaltă. Prin urmare, spiritul abstract al matematicilor superioare, mult îndrăgite de Barbu, se impune și în planul reprezentărilor artistice. Însuși scriitorul afirma, în legătură cu acest lucru, în anul 1929, următoarele: “Oricât ar părea de contradictorii acești doi termeni la prima vedere, există undeva, în domeniul înalt al geometriei, un loc luminos unde se întâlnește cu poezia. Suntem contemporanii lui Einstein care concurează cu Euclid în imaginea de universuri abstracte, fatal trebuie să facem și noi concurență demiurgului în imaginea unor lumi probabile... ca și în geometrie, înțeleg prin poezie o anumită simbolică pentru reprezentarea formelor posibile de existență... Pentru mine, poezia este o prelungire a geometriei, așa că rămânând poet, n-am părăsit niciodată domeniul divin al geometriei.”

Pe de altă parte, arta poetică “Joc secund” evidențiază atributele vocii singulare a poetului în pleiada scriitorilor moderniști interbelici, permițând afirmarea în context românesc a noțiunilor de “poezie pură” sub forma nouă, originală a “barbismului”. Totodată, într-un poem dedicat de Nichita Stănescu matematicianului Solomon Marcus, poetul încheie astfel: “Matematica s-o fi scriind cu cifre / dar poezia nu se scrie cu cuvinte / Cucuriguu!” În omagiul său, adresat tot lui Solomon Marcus, poeta Constanța Buzea vorbește despre “umbra care răsare și suie pe zid, în același ritm / cu același pas, totuși, omul concret pe scara concretă / respirația lui eliberând un abur în ger, e altceva...”

În concluzie, poetul și matematicianul român Dan Barbilian, cunoscut ca Ion Barbu, persoană importantă a modernismului literar românesc, făcea legătura dintre abstractul matematicii și creațiile sale poetice.

Reflecția didactică.

Un demers didactic puri-, inter și transdisciplinar este provocator atât pentru elevi, cât și pentru profesor. Astfel, a selecta acele texte care inserează literatura în viața cotidiană, a le însoți de imagini care să sugereze conexiuni culturale, psihologice, sociale, de reproducere din pictură, care să reveleze imaginarul artistic al unei epoci presupune a deschide calea dialogului între verbal și iconic, pentru a adăuga un plus potențialului fiecărui elev. Mai apoi, găsirea acelor metode ce presupun cunoașterea *in vivo*, de tip trăire, în interiorul textului studiat și nu *in vitro*, de tip dogmatic.

Pe de altă parte, în utilizarea acestor metode un avantaj major este grija pentru gruparea tematică, ce fie juxtapune texte literare din epoci diferite, suprapunând problematicile de azi peste cele de ieri, fie asociază texte cu diverse imagini, subliniind tehnici comune sau evolute de la un secol la celălalt sau chiar terminologii comune (de exemplu, conceptele teoretice și operaționale de temă și motiv în literatură, muzică, pictură etc). De asemenea, aceste metode încurajează studiul sincron, mai ofertant și mai pertinent decât cel diacronic, permițând realizarea de conexiuni de secvențe diverse, ce reconstituie atmosfera unor epoci culturale, arătând astfel funcționarea unui sistem de relații ce constituie un întreg, căci fiecare text trăiește într-un context de civilizație, așa cum fiecare mișcare

culturală e dată de un context social, psihologic, religios etc. Nocturnele bacoviene, observate comparativ cu nocturnele macedonskiene, eminesciene sau ale lui Novalis, tonalitatea acestora resimțită și în nocturnele pictate de Manet sau Delacroix (a se observa că vorbim de o specie cultivată interdisciplinar în două curente culturale, romantism și simbolism, respectiv impresionism), pe măsură ce se audiază nocturne de-ale lui Chopin sau Debussy, presupun o abordare a unei viziuni asupra lumii ce vizează aceleași conotații ale unor modalități de expresie artistică diferită, dar complementară. Nu în ultimul rând, am încercat să selectăm linkuri pentru audiții care să le provoace și o stare de bine elevilor, alături de utilitatea lor în contextul temei de webinar. În ce privește poezia lui Barbu, ne-am străduit să găsim la nivelul imaginii zona de întâlnire între termenii matematici și imaginarul barbian. Dar am apelat și la informații și imagini din artele plastice și din filozofie.

În cadrul feedback-ului oferit de elevi pe chat la finalul webinarului, dincolo de aprecierea lor în ce privește abordarea integrată a problematicii, mi s-a părut relevant faptul că au remarcat că, de-a lungul epocilor culturale, fiecare manifestare artistică s-a supus unui curent de gândire și atitudine ce a avut menirea de a crea valori care să instituie omul ca ființă. Elevii au constatat că, doar luând contact cu spiritul fiecărei epoci, abordând textele literare ca dialog dincolo de spațiul propriu de cultură, dincolo de timpurile actuale, încercând să descopere în fiecare creație artistică ce are ea mai semnificativ și unic, ei se pot descoperi pe ei înșiși, revelație transdisciplinară a propriului loc și rol în raport cu lumea, timpul, arta și cultura. Căci cultura lumii cuprinde diverse forme de civilizație și diferite tipuri umane, marcând deci o evoluție spirituală. O lume culturală diversă, însă unită în tot ce are ea mai diferit.

În general, metodele propuse se subsumează uneia dintre competențele-cheie: a învăța să înveți. Dar dezvoltă, cu siguranță, și celelalte competențe, printre care cea digitală. De asemenea, apelarea la diferite tehnici de dezbateră, provocarea la realizarea unor lucrări interdisciplinare urmăresc dezvoltarea unor abilități de viață necesare. Totodată, metodele selectate vizează și parcurgerea drumului de la viața personală spre text și înapoi, mai cu seamă prin producerea de texte imaginative, reflexive sau interpretative: după ce elevul descoperă tehnici de construcție a compozițiilor literare, plastice, muzicale etc, scheme sau modele narative, lirice, dramatice de decodificare a mesajului artistic, i se propune ca, pe baza acestora, să creeze, la rândul lui, propria viziune artistică sau critică. A-și însuși tehnicile elementare în decodificarea și redactarea, mai apoi, a unui portret, a unei descrieri, a unor imagini artistice reprezintă maniera de trecere de la activitățile de lectură la cele de scriere prin cerințe de tipul: creează, inventează, recrează, modifică etc. Munca de cercetare cu textul, căutarea formelor de expresie personală solicită abordări ce acoperă atât procesul învățării, cât și pe cel al evaluării muncii elevului. Studiul imaginii, lectura acesteia, corelate cu studiul și lectura textului, sunt indispensabile înțelegerii fenomenelor culturale.

CAPTURI WEBINARI

File:///C:/Users/circa_chirila/Desktop/web%20inter/FISA%20INTER%20ROMANTISM%20%20EMINESCU.pdf

3 din 5

Gustave Courbet, *Apus peste lacul Leman*

S. Dali, *Lebede reflectând elefanți*

Carmelia Adriana Circa Chirila

Cristina Puscas

Un memento privind confidențialitatea de la YouTube, o companie Google

AMINTEȘTE-MI MAI TÂRZIU CONSULTĂ

Caută

CONECTEAZĂ-TE

Animato e giocoso

Urmează

REDARE AUTOMATĂ

Serenade by Franz Schubert

Sotto Amore Duo

3,3 mil. de vizionări • Acum 7 ani

Schubert - Serenade

Sergel Egorov

Recommended for you

Franz Schubert - The Trout (complete)

storia

685 K de vizionări • Acum 8 ani

Concierto de Aranjuez - Joaquín Rodrigo II. Adagio / Pablo ...

Pablo Sáinz-Villagras, Spanish G...

Recommended for you

Franz Schubert "Die Forelle" D.550 - Pastravul

Carmelia Adriana Circa Chirila

Cristina Puscas

File:///C:/Users/circa_chirila/Desktop/web%20inter/2_CURENTE%20CULTURALE%20%20MUZICĂ.pdf

GLOSAR și CUVINTE CHEIE

Lied

Piesă vocală de mici dimensiuni (miniatură) acompaniată de cele mai multe ori la pian și care are la bază un text poetic valoros. Acest gen atinge apogeul în creația lui Franz Schubert (părintele liedului romantic) Robert Schuman, Johannes Brahms s.a., compozitori care folosesc drept text, poezii ale unor poeți precum: J.W. Goethe, F. Schiller, H. Heine, Novalis.

Ca formă, liedul poate avea structura:

- monopartită A (o singură melodie)
- bipartită AB (două melodii diferite)
- tripartită ABA (două melodii diferite și repetarea primeia)

Simfonie

Gen muzical amplu, destinat a fi interpretat de către orchestra simfonică, a cărei structură în patru părți a fost definitivată de Joseph Haydn (părintele simfoniei) în perioada clasicismului. În perioada romantică, genul evoluează pe două direcții: una a tradiției clasice (Schubert, Brahms, Schumann, Bartholdy, Ciaikovski, Dvorjak, Bruckner) și o nouă direcție a inovațiilor romantice, prin adoptarea programatismului (exemplu Berlioz- *Sinfonia Fantastică*, Simfonia dramatică *Romeo și Julieta*, pentru soliști, cor și orchestră, Liszt cu simfoniele: *Fansf* după Goethe și *Divina comedia* după Dante)

Opera

Gen muzical vocal-dramatic, bazat pe un libret și interpretat pe scenă de cântăreți-actori acompaniați de orchestră, apărut în Italia în jurul anului 1600

Poem Simfonic

Gen apărut în perioada romantismului ca urmare a apropierei muzicienilor de literatură. Este dedicat orchestrei simfonice, este conceput pe baza unui text literar, urmărind redarea prin muzică a ideilor textului. Are o formă liberă, bazată pe mai multe idei (melodii) ce se succed. Muzica programatică este punctul de origine al poemului simfonic, regăsit în creațiile compozitorilor: F. Liszt (12 poeme simfonice), B. Smetana (ciclul *Patria Mea* de șase poeme simfonice), Richard Strauss (șapte poeme simfonice), George Enescu (poemul vocal-sinfonic *Vox Maris*), s.a.

Programatism (muzică cu program)

Modalitate specifică de creație muzicală (instrumentală sau orchestrală, mai rar corală - vocală) care are la bază un *program* (subiect, idee tematică) declarat ca atare de către compozitor. F. Liszt este cel care introduce termenul în muzică. Existența unui program îl face pe auditor să se apropie mai ușor de arta sunetelor, de înțelegerea muzicii și a intenției compozitorului.

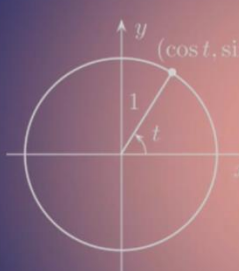
Carmelia Adriana Circa Chirila

Cristina Puscas

REC Camelia Adriana Circa Chirila is presenting

Balta Mihaela C... and 61 more

Ce legătură există între cercul trigonometric și poezia *Joc secund*?

- Din ceas, dedus adâncul acestei calme creste, Intrată prin oglindă în mântuit azur, Tăind pe înecarea cirezilor agreste, În grupurile apei, un joc secund, mai pur.

Nadir latent! Poetul ridică însumarea De harfe resirate ce-n zbor invers le pierzi Și cântec istovește: ascuns, cum numai marea Meduzele când plimbă sub clopotele verzi.

Camelia Adriana Circa Chirila

Potocean Octavia

De ce GRUP = misterele ce interferează: clăile de fire stângi?

Sursă:

Robert Delauney

Camelia Adriana Circa Chirila

Potocean Octavia

joc secund-ion barbu

file:///C:/Users/circa_chirila/Desktop/X_18_29_Mai/joc%20secund-ion%20barbu.pdf

Lobachevski, model ce generează o distanță care poate să fie reprezentată printr-o oscilație logaritmică. Lucrarea sa a definit o metrică în interiorul unei regiuni planare oarecare și a generalizat ideea modelului Poincare (care este definit de interiorul discului unitate). Utilizând acea metrică, interiorul mulțimii devenea un model de geometrie neeuclidiană.

A fost membru în Uniunea matematică germană (1938) și din 1936 membru în Academia de Științe din România.

Marele matematician Grigore Moisil, care a fost membru al Academiei Române, al Academiei de la Bologna și al Institutului Internațional de Filozofie a spus despre Dan Barbilian: „Ion Barbu este cel mai mare matematician dintre poeți și cel mai mare poet dintre matematicieni”.

Potocean Octavia

Camelia Adriana Circa Chirila

Bibliografie

Debicki, Jacek, Favre, Jean – Francois, Grunewald, Dietrich, Pimentel, Antonio Filip (1998). *Istoria artei, Pictură, sculptură, arhitectură*, Editura RAO, București

Gautier, Theophile, *Note romantice*, în Arnaud, Louis, Arnaud, Charlotte (1977). *Langages et textes vivants*, Editions Magnard, Paris

Ciopraga, Constantin (1995). *Amfiteatru cu poeți*, Editura Junimea, Iași

www.youtube.com